

KONSULTACJE
SPOŁECZNE

Raport końcowy z badania mieszkańców LGD Zakole Dolnej Wisły

Kontakt

www.verte-am.pl
kontakt@verte-am.pl
+48 534 862 318

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka badań	4
2.1 Metodologia.....	4
2.2 Charakterystyka próby badawczej.....	6
3. Analizy empiryczne.....	9
3.1 Poziom satysfakcji z życia.....	9
3.2 Priorytety rozwojowe obszary.....	11
3.3 Oczekiwane działania.....	29
3.4 Lokalni aktorzy.....	32
3.5 Komunikacja.....	36
4. Wnioski i rekomendacje	38
5. Spis tabel i wykresów.....	40
6. Załączniki:	
Załącznik 1: Zastosowane narzędzia badawcze (sondaż i ankieta)	42
Załącznik 2: Transkrypcja odpowiedzi na pytanie o projekty, które powinny być finansowane w pierwszej kolejności	50
Załącznik 3: Transkrypcja odpowiedzi na pytanie o projekty, które nie powinny być wspierane ze środków unijnych	55

1. Wstęp

Niniejszy raport jest podsumowaniem badania, które realizowane było w okresie od czerwca do października 2014 roku. Zostało ono przeprowadzone na zlecenie Lokalnej Grupy Działania Zakole Dolnej Wisły (dalej: LGD), która rozpoczyna prace nad konstrukcją nowej Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 (dalej: LSR).

Ten niezwykle istotny dokument będzie określał sposób funkcjonowania LGD przez najbliższe lata, ale także wskaże dziedziny i zagadnienia, które będą mogły uzyskać wsparcie finansowe przeznaczone na realizację projektów zgodnych z LSR ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W latach 2007-2013 LGD Zakole Dolnej Wisły mogła przeznaczyć na realizację lokalnych projektów (składanych przez mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i sektor publiczny) prawie 3,2 miliona złotych. Obecnie wysokość środków finansowych, dostępnych dla LGD w przyszłej perspektywie finansowej nie jest znana. Dotychczasowe doświadczenia pokazują jednak, że budżet, którym dysponują lokalne grupy działania pozwala na realizację licznych inicjatyw, istotnych z punktu widzenia mieszkańców.

Podstawowym założeniem, które przyjęto dla potrzeb opracowania LSR na lata 2014-2020 jest szerokie włączenie mieszkańców w proces podejmowania strategicznych decyzji. Uspołecznienie i oddolność działań jest bowiem jednym z filarów, na których swoje funkcjonowanie opierają LGD. W tym celu LGD Zakole Dolnej Wisły opracowała scenariusz całego procesu konsultacyjnego, na który składają się:

- ✧ kampania informacyjna,
- ✧ panele ekspertów – regularne spotkania przedstawicieli LGD z moderatorem procesu konsultacji,
- ✧ badanie opinii mieszkańców – stanowiące diagnozę lokalnych potrzeb i możliwości,
- ✧ spotkania grup roboczych – ich zadaniem będzie poszerzenie informacji zebranych w trakcie badania mieszkańców i wypracowanie bardziej szczegółowych rozwiązań, które będą mogły być stosowane w nowej LSR.

Taka koncepcja uspołecznienia dokumentu strategicznego, jakim jest LSR, spotkała się z uznaniem Pomorskiej Fundacji Rozwoju Kultury i Sztuki oraz Starostwa Powiatowego w Chełmnie, które w ramach Poddziałania 5.4.2. „Rozwój dialogu obywatelskiego” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizują projekt pod nazwą „Konsultacje Społeczne w Powiecie Chełmińskim” (POKL.05.04.02-00-E51/13). LGD Zakole Dolnej Wisły, jako uczestnik tego projektu, uzyskała wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie projektowania i realizacji procesu konsultacji społecznych, a także środki finansowe niezbędne do pokrycia wydatków związanych z realizacją poszczególnych elementów tego procesu.

2. Charakterystyka badań

Podstawowym celem przeprowadzonego badania była diagnoza postaw i opinii mieszkańców w tematach kluczowych dla prawidłowej konstrukcji nowej lokalnej strategii rozwoju. Dane pozyskane na tym etapie mają być później wykorzystane przy doborze kilku grup roboczych, których zadaniem będzie uszczegółowienie pewnych zasadniczych problemów lokalnych, które zostaną zidentyfikowane w niniejszej diagnozie.

Ze względu na specyfikę funkcjonowania lokalnych grup działania oraz liczne wymogi i ograniczenia dotyczące lokalnych strategii rozwoju, w porozumieniu z przedstawicielami LGD ustalono następującą listę szczegółowych pytań badawczych:

- ✧ jak mieszkańcy oceniają swoje zadowolenie z życia na terenie miejscowości, gminy, LGD?
- ✧ czy w ostatnich latach nastąpiły w tym zakresie jakieś zmiany?
- ✧ czy mieszkańcy postrzegają obszar LGD jako dobre miejsce do życia dla siebie i swoich bliskich?
- ✧ jak mieszkańcy oceniają rozwój obszaru w poszczególnych dziedzinach?
- ✧ jakie projekty powinny być wspierane ze środków nowej LSR (tematyka, potencjalni beneficjenci)?
- ✧ czy w nowej strategii należy przewidzieć preferencje dla jakichś grup? Jeśli tak, to dla jakich?
- ✧ w jaki sposób najlepiej komunikować się z mieszkańcami w procesie opracowania i wdrażania nowej LSR?

Pozyskane informacje zostały zestawione ze zmiennymi określającymi cechy społeczno-zawodowe respondentów. Niezbędne dane zostały umieszczone w tak zwanej „metryczce” i obejmowały:

- ✧ płeć,
- ✧ wiek,
- ✧ miejsce zamieszkania (gmina),
- ✧ status zawodowy,
- ✧ aktywność społeczną respondenta¹.

W dalszej części raportu wskazane zostały jedynie zależności, dla których właściwe narzędzia analizy statystycznej wykazały istnienie istotnych różnic, związanych z wymienionymi cechami społeczno-zawodowymi.

2.1 Metodologia

W celu uzyskania wiarygodnych wyników przeprowadzonych badań oraz udzieleniu pełnej odpowiedzi na postawione pytania badawcze, niezbędne było zastosowanie odpowiednich narzędzi badawczych. W toku ustaleń z przedstawicielami LGD skoncentrowano

¹ Rozumianą dla potrzeb tego badania jako przynależność do jakichś organizacji, stowarzyszeń, związków, kół, partii, grup religijnych.

się na możliwości zastosowania dwóch technik badawczych: ankiety i wywiadu kwestionariuszowego.

Są to jedne z najpopularniejszych metod stosowanych obecnie w badaniach społecznych. Obie posiadają swoje mocne i słabe strony.

Ankieta	
Zalety	Wady
Prostota formy	Niemожność pogłębienia problemu
Łatwe dotarcie do respondentów	Powierzchniowy, "ilościowy" charakter
Przystępność w analizie	Brak możliwości bezpośredniego kontaktu z respondentem
Wygoda w prezentacji wyników	Mowa ciała, gestykulacja wyłączone z analizy
Niski koszt	
Anonimowość – stymuluje do większej "otwartości" respondenta	
Nie są czasochłonne	
Wywiad kwestionariuszowy	
Zalety	Wady
Możliwość pogłębienia problemu	Stosunkowo wysoki koszt badania
Bezpośredni kontakt z respondentem	Czasochłonność
Mowa ciała i gestykulacja mogą być włączone do analizy	Trudności w dotarciu do respondentów
Możliwość dostosowania kolejności pytań przez badacza	

Wywiad kwestionariuszowy, podobnie jak ankieta należy do wysoko zestandaryzowanych technik badań społecznych. Oparty jest na uprzednio przygotowanym kwestionariuszu, który jest ujednolicony i sformalizowany. Cechą szczególną tej techniki jest wykorzystanie komunikacji bezpośredniej między badaczem (lub jego pośrednikiem – ankierem) a respondentem. O ile ankieta powinna być w miarę możliwości prosta i krótka, to arkusz kwestionariusza wywiadu może być bardziej złożony.

Konstruując narzędzie badawcze wyselekcjonowano 12 zróżnicowanych pod każdym względem pytań. Zastosowano pytania zamknięte (z gotową listą odpowiedzi, tzw. "kafeteria"), otwarte (pozwalające na pełną swobodę wypowiedzi respondenta) i półotwarte (dopuszczające w zamkniętej kafeterii udzielenie odpowiedzi typu "inne, jakie?")². Za każdym razem dobierano typ pytania oraz poszczególne sformułowania w taki sposób, aby pozyskane dane pozwoliły jak najpełniej odpowiedzieć na ustalone pytania badawcze.

² Wzory zastosowanych narzędzi zostały umieszczone w załączniku nr 1 do raportu.

Pytania zostały pogrupowane w 5 bloków tematycznych, odpowiadających przyjętym pytaniom badawczym.

Duża liczba pytań oraz ich wysoki poziom skomplikowania nie stanowiły większego problemu w przypadku wywiadu kwestionariuszowego. Kluczowym elementem była bowiem tutaj obecność przeszkolonego ankietera, który mógł wyjaśnić wszystkie wątpliwości respondentów. Lepsza jakość pozyskiwanych danych związana była jednak jednocześnie z czasochłonnością badania i stosunkowo niedużą grupą mieszkańców, która mogła wziąć udział w takich wywiadach.

Dlatego też zdecydowano o dodatkowym, wspomagającym zastosowaniu ankiety. Obejmowała ona wybrane 6 pytań półotwartych i zamkniętych, które zostały uznane za kluczowe w analizie wyników całego badania. Dzięki temu możliwe było przeanalizowanie większej liczby danych i wzięcie pod uwagę opinii znacznie liczniejszej grupy mieszkańców.

Ostatecznie w ramach badania pozyskano 78 ankiet i 103 wypełnione kwestionariusze wywiadu³.

W toku badania zastosowano nielosowy dobór próby. Respondenci do wywiadów kwestionariuszowych byli wyszukiwani przez przeszkolonych w tym celu ankieterów (8 osób). Ich zadaniem było dotarcie do osób i podmiotów, które w największym stopniu korzystały do tej pory ze środków finansowych w ramach LSR (lokalne władze, pracownicy sektora publicznego, przedsiębiorcy, działacze trzeciego sektora, lokalni liderzy, sołtysi etc.). Ich opinie zostały uznane za najcenniejsze w procesie tworzenia nowej LSR.

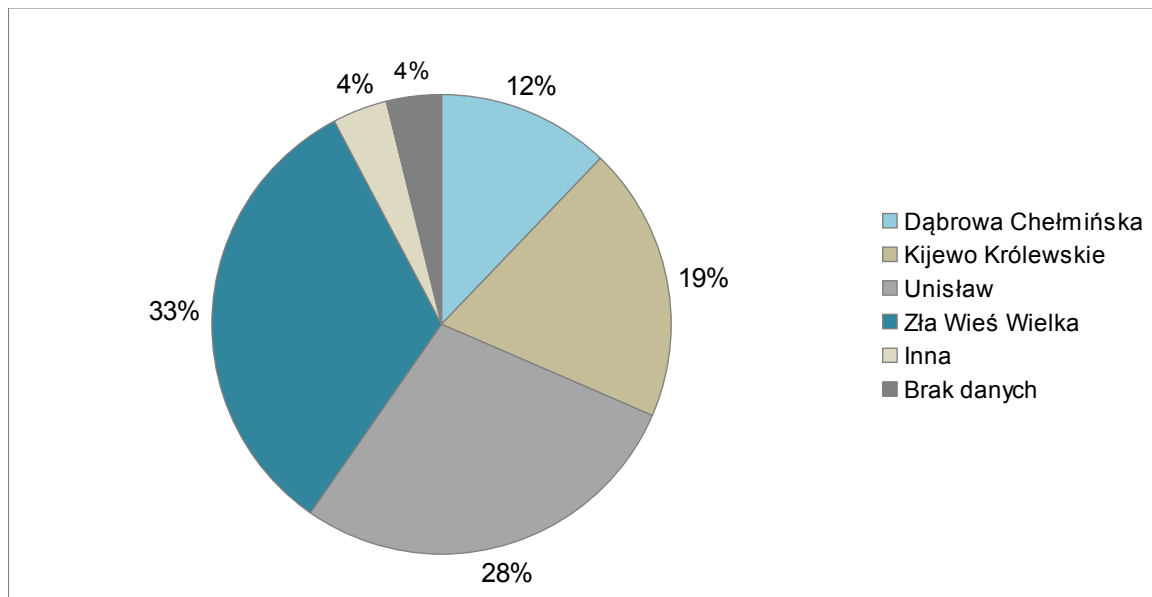
Formularze ankiety zostały natomiast udostępnione przez LGD w trakcie kilku imprez plenerowych oraz w ogólnodostępnych miejscach (takich, jak urzędy gmin, biblioteki, ośrodki zdrowia).

2.2 Charakterystyka próby badawczej

W próbie badawczej wyraźnie dominowały kobiety, stanowiąc 65% badanej populacji. Wśród respondentów znaleźli się mieszkańcy wszystkich gmin, objętych badaniem (Unisław, Dąbrowa Chełmińska, Kijewo Królewskie i Zławieś Wielka). Strukturę próby pod tym względem prezentuje poniższa tabela:

³ Liczby te odnoszą się do prawidłowo wypełnionych narzędzi, w których braki danych i błędy nie przekroczyły 30% wszystkich informacji.

Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów

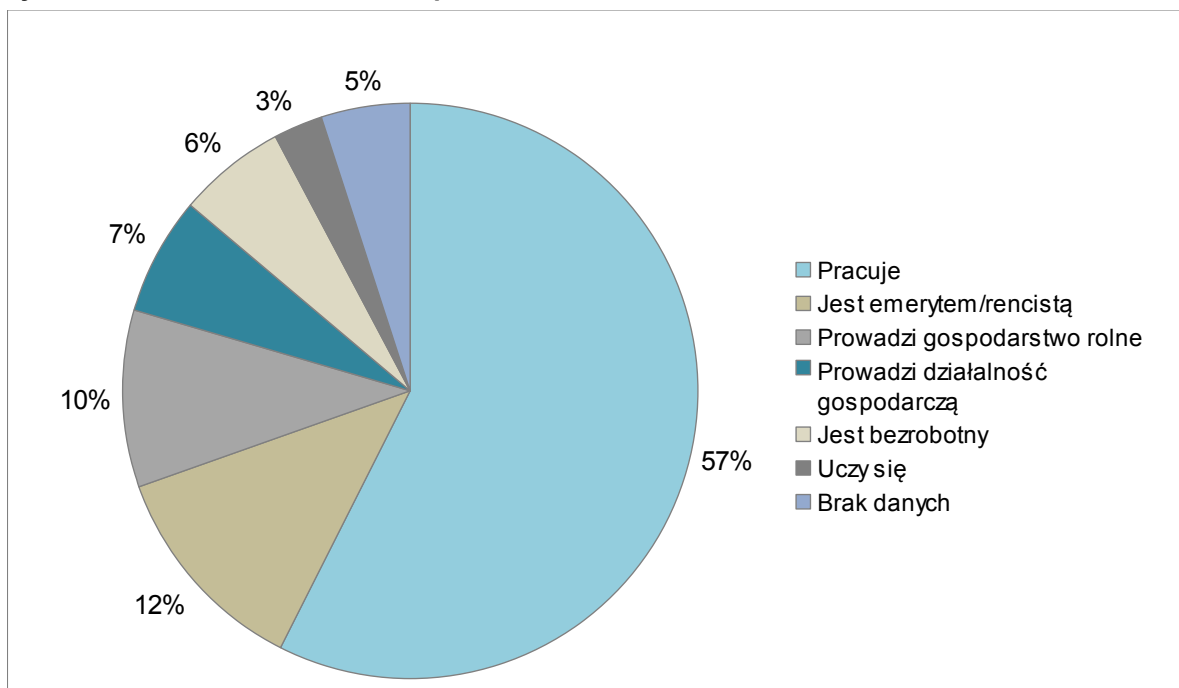
Źródło: badania własne (N=181).

Najwięcej respondentów pochodziło z terenu gminy Złota Wieś Wielka, najmniej zaś z gminy Dąbrowa Chełmińska. W próbie badawczej znalazły się także osoby mieszkające na terenie gmin Chełmno, Stolno oraz dwóch największych miast województwa kujawsko-pomorskiego: Bydgoszczy i Torunia.

Najmłodszy uczestnik badania miał 19 lat, najstarszy zaś 75 lat. Średnia wieku wyniosła 43 lata, mediana (czyli wartość dzieląca populację na połowy) była podobna i osiągnęła wartość 41 lat. Osoby do 35 roku życia stanowiły 20% próby. Oznacza to, że w badaniu występuje w miarę zrównoważona struktura wiekowa respondentów.

Również struktura zawodowa respondentów w próbie była stosunkowo zrównoważona i nie wskazuje na poważniejsze zaburzenia wyników. Zdecydowana większość respondentów pracuje, prowadzi gospodarstwo rolne lub jest emerytem/rencistą. Najmniejszy odsetek badanych to osoby uczące się.

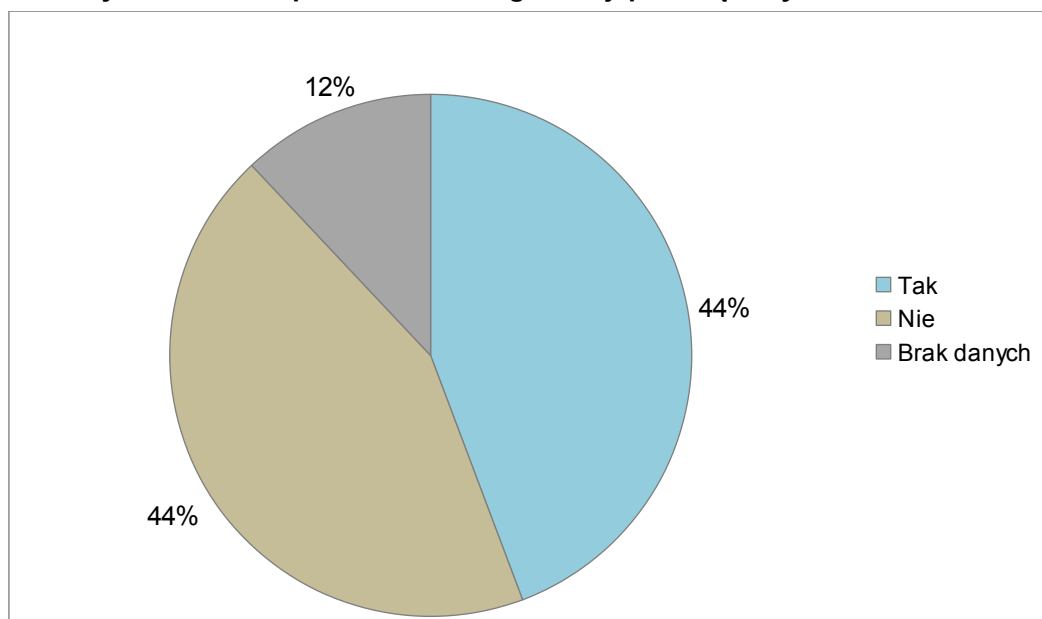
Wykres 2. Struktura zawodowa respondentów

Źródło: badania własne (n=181).

Nieco więcej problemów sprawia struktura aktywności społecznej respondentów. W próbie widać nadreprezentację osób przynależących do organizacji trzeciego sektora (odsetek takich osób wynosi 44% badanych). Jest to jednak wynik przyjętych założeń doboru próby (ankieterzy zostali poinstruowani, że takie osoby są szczególnie pożądane z punktu widzenia celów badania). Analizując wyniki należy jednak zwrócić uwagę na ewentualny wpływ tej kategorii na prezentowane dane.

Wykres 3. Przynależność respondentów do organizacji pozarządowych

Źródło: badania własne (n=181).

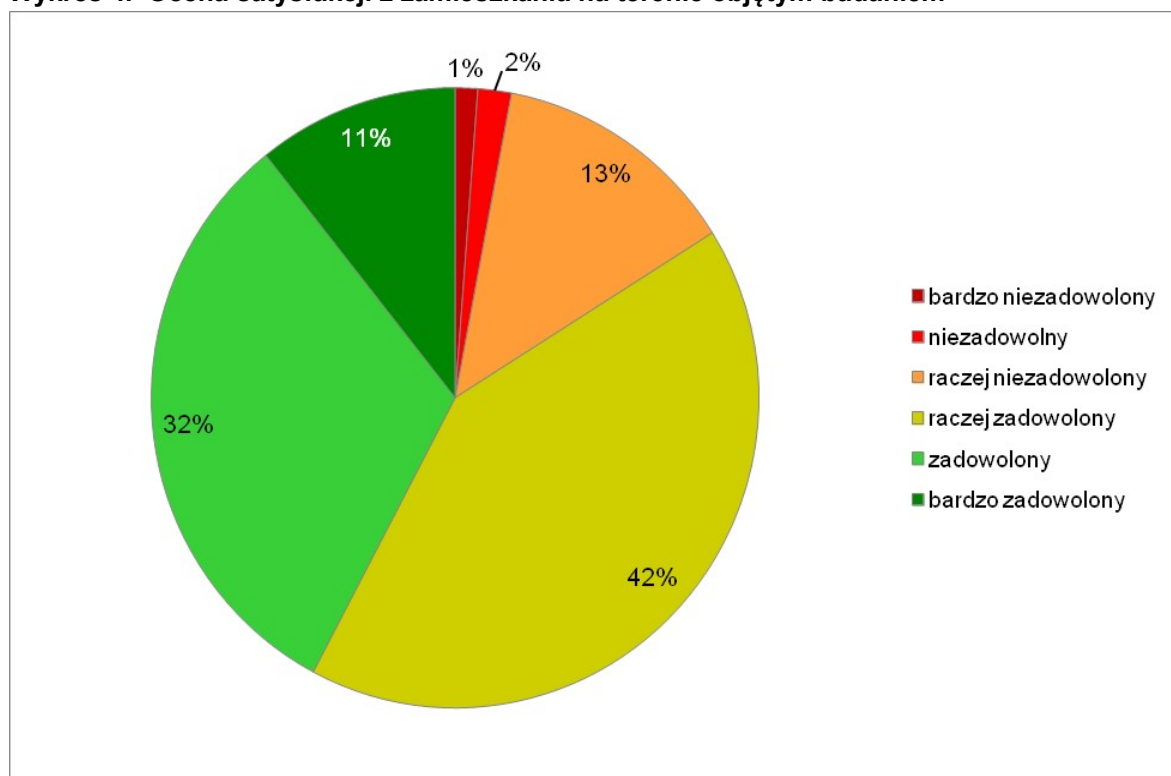
Podsumowując: mimo nielosowego doboru próby i jej niedużej liczebności w ramach niniejszego badania udało się w miarę dokładnie odwzorować strukturę populacji. Jedyne odstępstwa w tym zakresie dotyczą nadreprezentacji kobiet (65% badanych) i osób, które deklarują działanie w ramach struktur trzeciego sektora (44% badanych).

3. Analizy empiryczne

3.1 Poziom satysfakcji z życia

Pierwsze z pytań uwzględnionych w kwestionariuszu badania dotyczyło ogólnej satysfakcji z życia na terenie danej miejscowości. W kwestionariuszu przewidziano sześciopunktową skalę oceny, od 1 (bardzo niezadowolony) do 6 (bardzo zadowolony). Każdy badany mógł wskazać jedną odpowiedź, która najlepiej oddaje jego osobistą ocenę tych kwestii. Analizując to pytanie trzeba pamiętać, że ma ono ogólny charakter – odnosi się do pewnych subiektywnych przekonań respondentów i może się różnić (najczęściej zawyżając wynik) od pytań o konkretne obszary życia. Wyniki pytania prezentuje wykres:

Wykres 4. Ocena satysfakcji z zamieszkania na terenie objętym badaniem

Źródło: badania własne (n=168).

Wyniki badań wskazują, na stosunkowo wysoki poziom optymizmu mieszkańców badanego obszaru. Tylko 3% mieszkańców jest niezadowolonych, bądź bardzo niezadowolonych z życia na terenie objętym badaniem. Jednocześnie aż 11% respondentów wskazało na kategorię „bardzo zadowolony”. Wspiera ich też liczna grupa „zadowolonych” (32%

odpowiedzi) i „raczej zadowolonych” (kolejne 42% wskazań). Można więc uznać, że aż 85% badanych jest zadowolonych z życia na terenie swojej małej ojczyzny.

Ponieważ w pytaniu tym zastosowano skalę punktową wyrażoną wartościami liczbowymi, możliwe było wyliczenie średniej oceny dla całej badanej populacji (średnia arytmetyczna wyliczona przez podzielenie łącznej wartości liczbowej udzielonych odpowiedzi przez liczbę ważnych odpowiedzi). W przypadku omawianego pytania średnia ocen wyniosła 4,43.

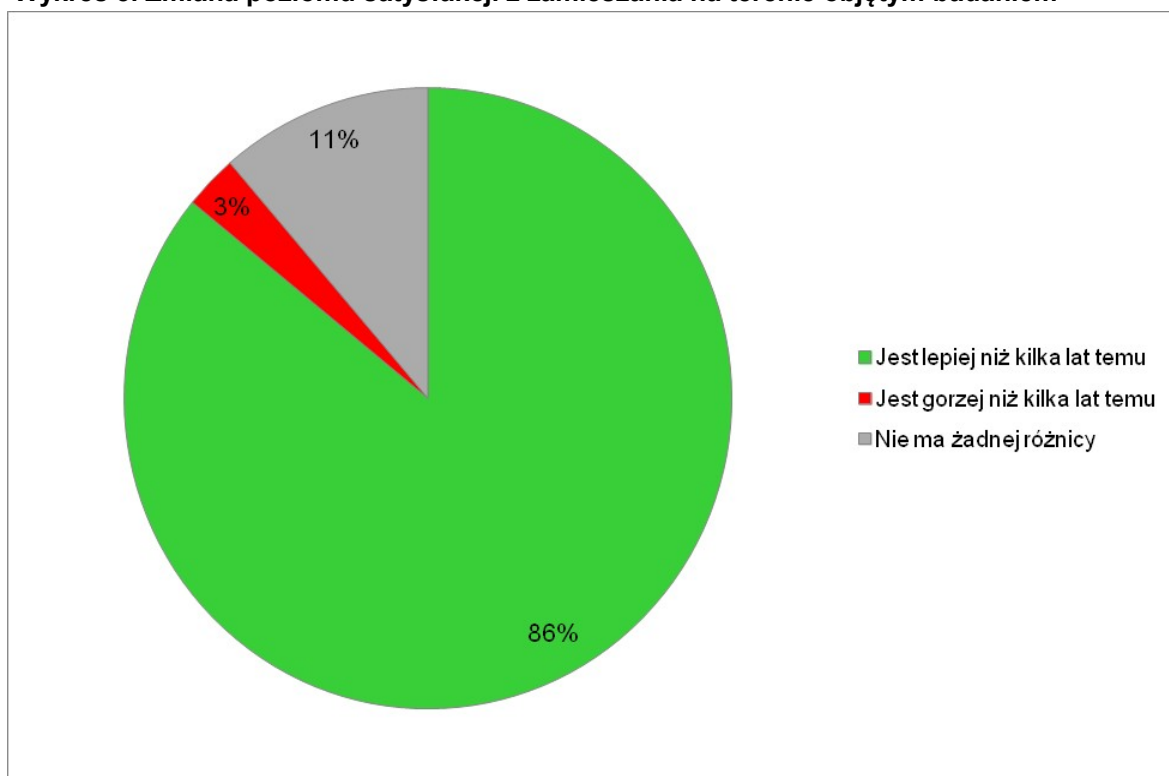
Co ciekawe, nie ma istotnych różnic pomiędzy poszczególnymi gminami. Mieszkańcy przebadanych gmin są stosunkowo zgodni co do stosunkowo wysokiej oceny zadowolenia z życia na terenie gminy.

Z punktu widzenia przyjętych pytań badawczych szczególnie istotne było także sprawdzenie, jak respondenci oceniają dynamikę zmian, które zachodzą na obszarze. Badani zostali poproszeni o określenie, czy ich zadowolenie z życia w danej miejscowości:

- ⤴ poprawiło się,
- ⤴ pogorszyło się,
- ⤴ nie uległo zmianie.

Swoisty lokalny patriotyzm mieszkańców obszaru objętego badaniem, który uwidocznił się w pierwszym pytaniu jest dodatkowo wzmacniany przez ocenę dynamiki zmiany.

Wykres 5. Zmiana poziomu satysfakcji z zamieszkania na terenie objętym badaniem

Źródło: badania własne (n=168).

W wypadku pytania o zmianę poziomu satysfakcji widać bardzo wyraźnie, że mieszkańcy pozytywnie oceniają zmiany, które zaszły na tym terenie. Odsetek osób, które wskazały,

że ich jakość życia w ostatnich latach poprawiła się wyniósł tym razem 86% (zestawiając odpowiedzi z dwóch pierwszych pytań można więc powiedzieć, że grupa „lokalnych optymistów” wynosi aż 85% badanej populacji). Jednocześnie zaledwie 5 badanych odpowiedziało, że ich zadowolenie z życia w ostatnich latach uległo pogorszeniu.

Należy zwrócić uwagę, że pokazuje to na pewne subiektywne odczucie, co do tego, że na obszarze objętym badaniem od ostatnich kilku lat żyje się lepiej. Jest to bardzo optymistyczny wynik mówiący o dużym potencjale tkwiącym w mieszkańcach. Co ciekawe, także w tym przypadku populacja nie jest zróżnicowana – tzn. wysoki poziom satysfakcji z życia charakteryzuje obywateli niezależnie od miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej, członkostwa w organizacjach pozarządowych.

Podsumowanie: Aż 85% badanych to osoby optymistycznie oceniające jakość życia na analizowanym obszarze (zadowolone z życia na terenie swojej miejscowości i dodatkowo zauważające poprawę swojej satysfakcji w przeciągu ostatnich lat). Takie pozytywne nastawienie mieszkańców może stać się istotnym zasobem tego obszaru.

3.2 Priorytety rozwojowe obszaru

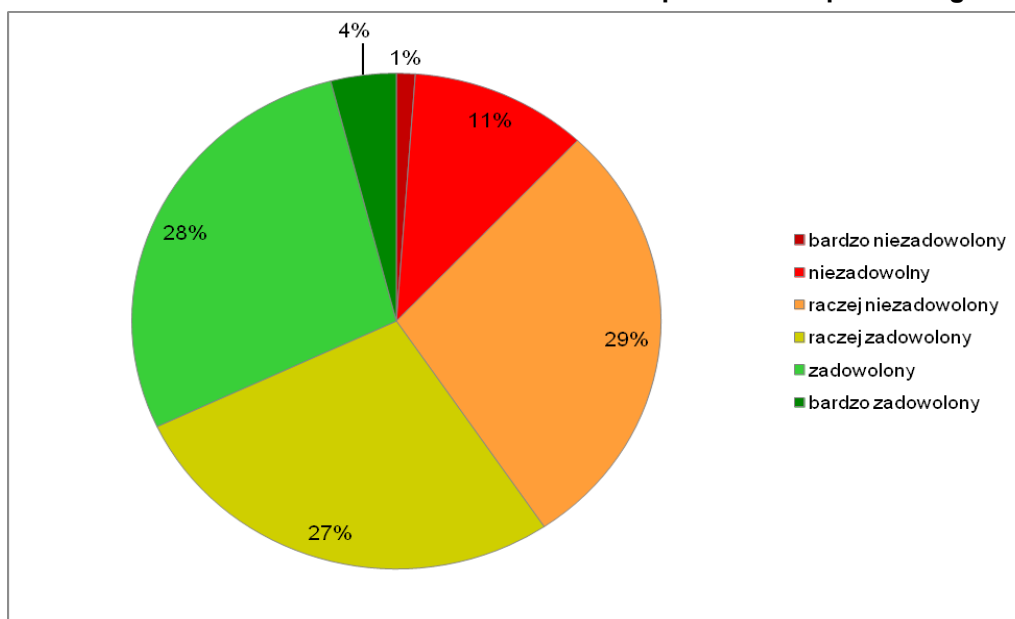
Aby dostosować założenia przyszłej strategii do potrzeb mieszkańców w badaniu przygotowano blok pytań poświęconych priorytetom rozwojowym obszaru. Przede wszystkim respondenci zostali poproszeni o ocenę swojego zadowolenia z życia w odniesieniu do dwunastu dziedzin, które są lub będą mogły być wspierane przez lokalne grupy działania.

W porozumieniu z reprezentantami LGD poszczególne kategorie zostały określone jako:

- ⤴ Bezpieczeństwo publiczne,
- ⤴ Rynek pracy,
- ⤴ Aktywność społeczna,
- ⤴ Sport i rekreacja,
- ⤴ Kultura, historia, tradycje,
- ⤴ Edukacja,
- ⤴ Ochrona zdrowia,
- ⤴ Infrastruktura komunalna,
- ⤴ Zarobki mieszkańców,
- ⤴ Estetyka miejscowości,
- ⤴ Oferta spędzania wolnego czasu,
- ⤴ Ochrona środowiska naturalnego.

Każdą z kategorii respondenci mogli ocenić w sześciostopniowej skali od 1 (bardzo niezadowolony) do 6 (bardzo zadowolony). Takie uszczegółowienie „wymiarów”, składających się na całościowe zadowolenie z życia pozwoliło na uchwycenie istotnych różnic w poziomie satysfakcji mieszkańców. Poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badań dla każdej z dziedzin rozwojowych.

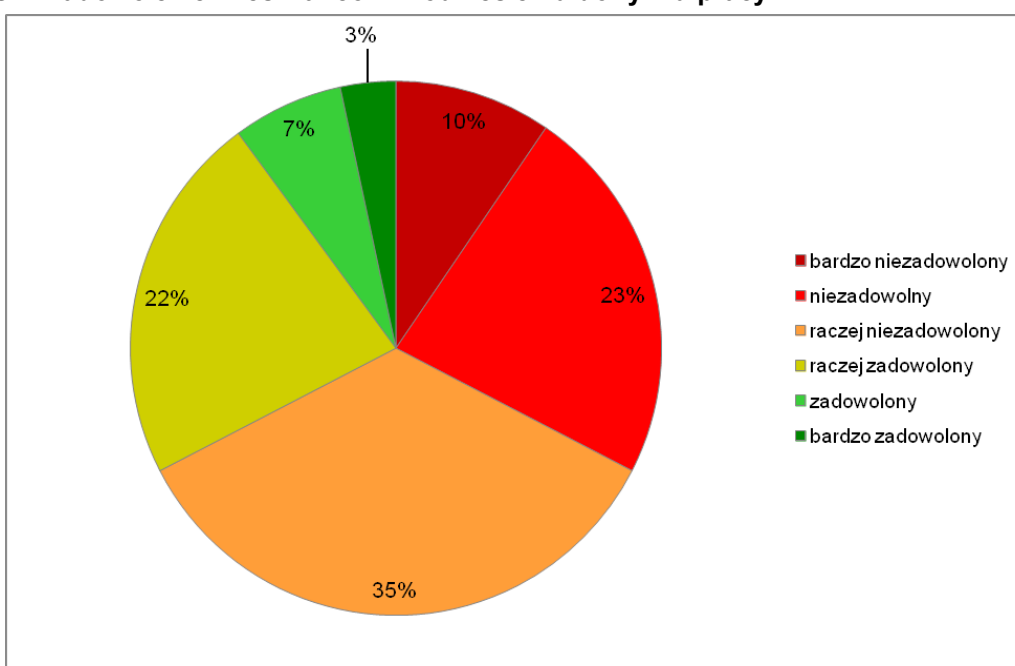
Wykres 6. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do bezpieczeństwa publicznego

Źródło: badania własne (n=175).

Poziom zadowolenia z bezpieczeństwa publicznego jest przeciętny. W przypadku tej kategorii większość respondentów wybrała „neutralne” kategorie oceny (raczej zadowolony, raczej niezadowolony), co może świadczyć o braku wyrazistej opinii większości respondentów na ten temat. Analiza mocniej nacechowanych odpowiedzi wskazuje, że w przewadze są jednak osoby oceniające bezpieczeństwo publiczne w sposób pozytywny (zadowoleni i bardzo zadowoleni stanowią 32% badanych, niezadowoleni i bardzo niezadowoleni jedynie 12%).

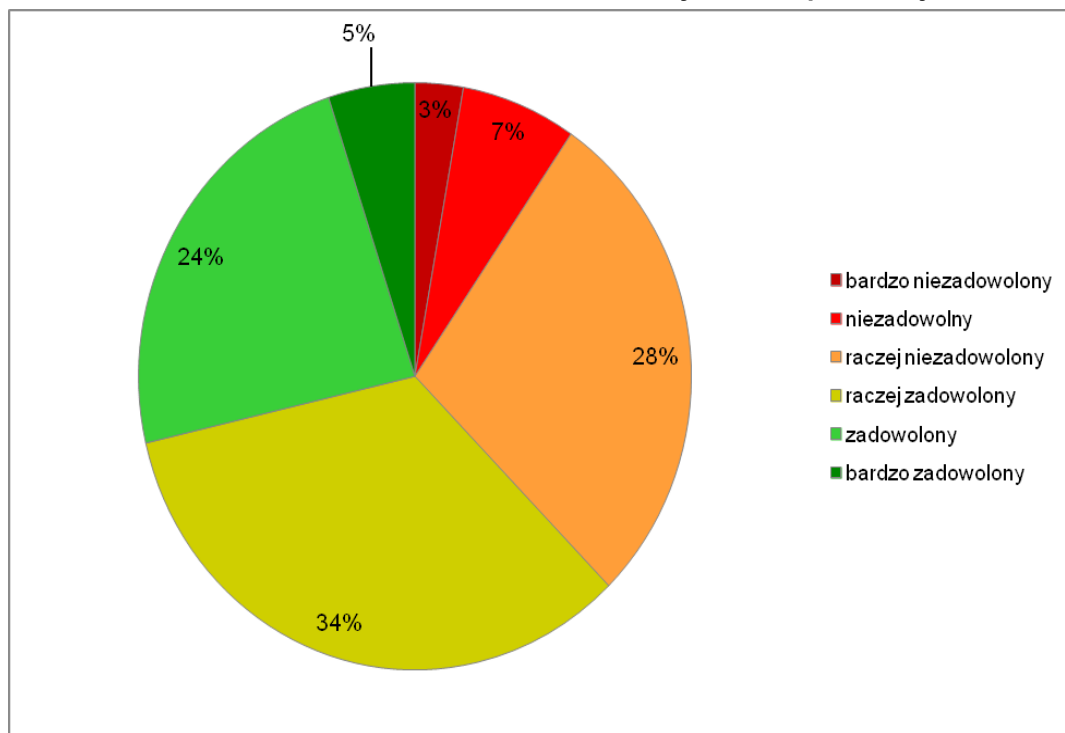
Wykres 7. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do rynku pracy

Źródło: badania własne (n=175).

Rynek pracy jest obszarem najgorzej ocenionym w badaniu. Zaledwie 10% badanej populacji jest zadowolone lub bardzo zadowolone ze swojej sytuacji ekonomicznej. Tak skrajnie niski wynik wymaga szczególnej uwagi ze strony LGD – wśród respondentów przeważały bowiem osoby pracujące, które powinny oceniać ten obszar lepiej niż mieszkańcy pozbawieni zatrudnienia.

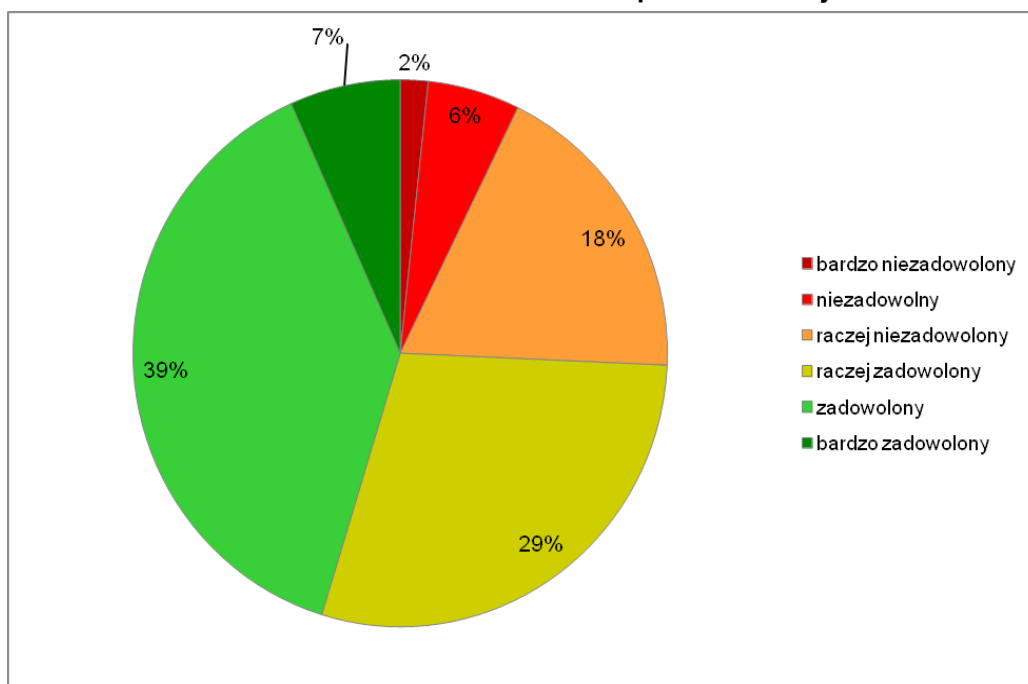
Wykres 8. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do aktywności społecznej

Źródło: badania własne (n=178).

Ocena trzeciej kategorii, aktywności społecznej mieszkańców, jest już zdecydowanie wyższa. Wyraźnie niezadowolonych jest jedynie 3% badanych, natomiast aż 63% ogółu ocenia ten obszar pozytywnie. Stosunkowo duża grupa respondentów nie ma jednak wyrobionej wyraźnej opinii na ten temat (dominują odpowiedzi „raczej zadowolony” i raczej niezadowolony).

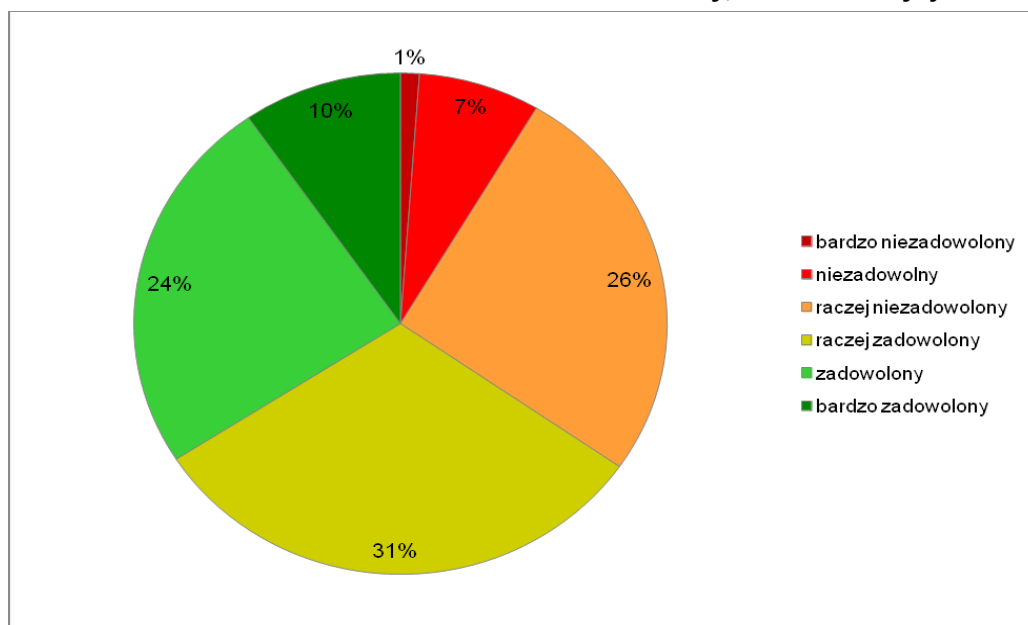
Wykres 9. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do sportu i rekreacji

Źródło: badania własne (n=179).

Sport i rekreacja to jedna z najwyżej ocenionych kategorii – pozytywni i bardzo pozytywnie ocenia ją 46% badanych, kolejne 29% osób jest „raczej zadowolonych” z funkcjonowania tego wymiaru życia lokalnego. Tylko 8% badanych uznało, że należy wystawić złą lub bardzo złą opinię w tym temacie.

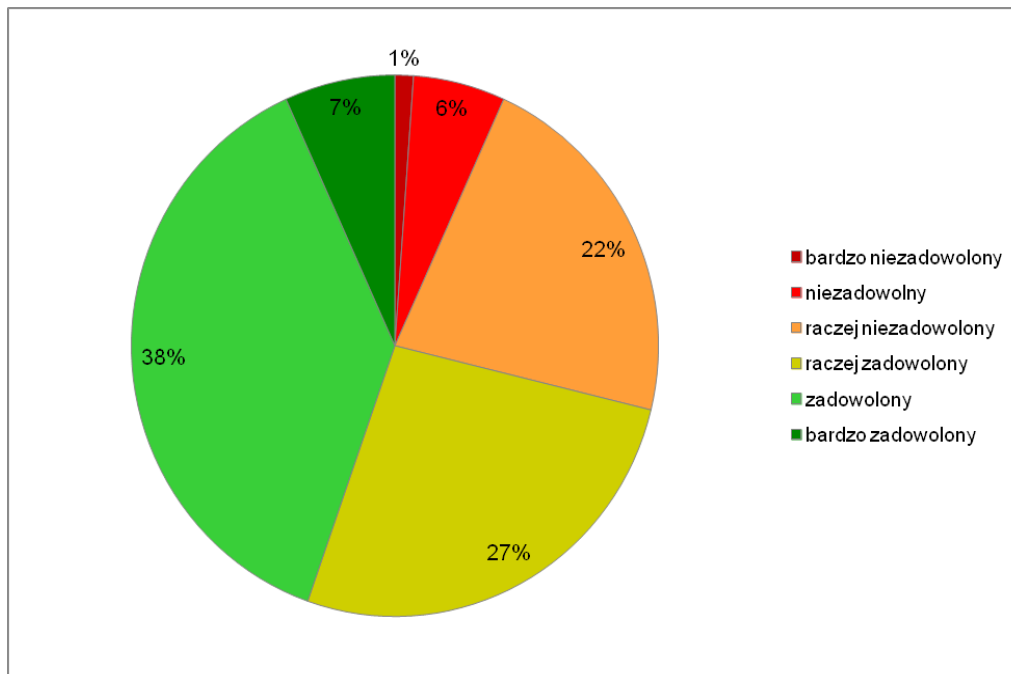
Wykres 10. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do kultury, historii i tradycji

Źródło: badania własne (n=179).

Kolejna kategoria obejmowała zadowolenie w obszarze „Kultura, historia, tradycja”. Ponownie, większość respondentów nie ma silnie sformułowanej opinii na ten temat, ale przeważają oceny pozytywne. Zadowoleni i bardzo zadowoleni stanowią 34% badanych, podczas gdy niezadowolonych i bardzo niezadowolonych jest zaledwie 8%.

Wykres 11. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do edukacji

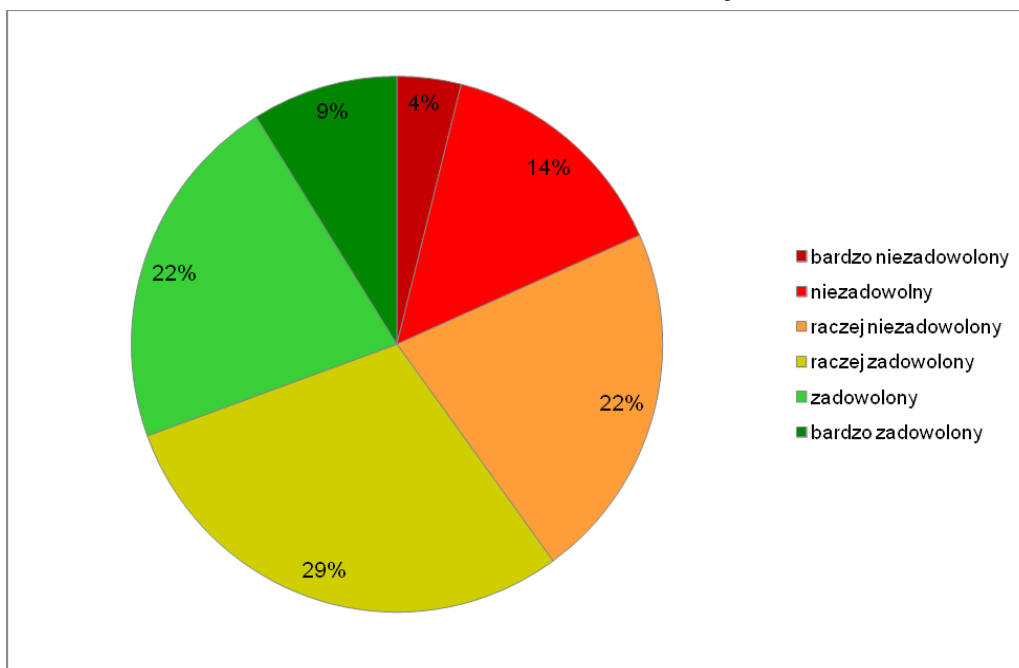

Źródło: badania własne (n=179).

Ciekawie prezentują się opinie respondentów w odniesieniu do dwóch kolejnych kategorii: edukacji i ochrony zdrowia. Są to skomplikowane systemy, których braki i niedociągnięcia są szeroko komentowane w polskim społeczeństwie. Ich funkcjonowanie jest też uzależnione raczej od decyzji podejmowanych a szczeblu centralnym, a nie lokalnym.

Tymczasem w obu kategoriach opinie mieszkańców są zaskakująco pozytywne. Z edukacji wyraźnie zadowolonych jest aż 45% mieszkańców (niezadowoleni i bardzo niezadowoleni stanowią raptem 7% badanych)

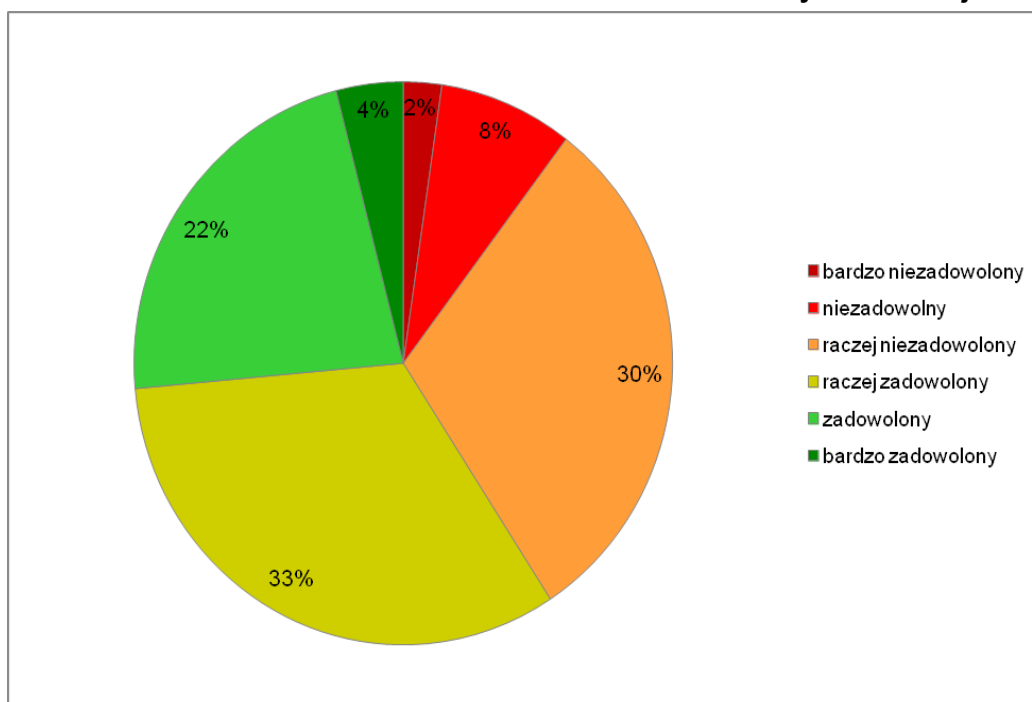
Wykres 12. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony zdrowia

Źródło: badania własne (n=180).

Co ciekawe, powszechnie krytykowana służba zdrowia w badaniu nie wypadła najgorzej. Ilość zadowolonych respondentów jest mniejsza niż w obszarze edukacji, ale jednak jest to wciąż znaczna liczba. Wyraźnie niezadowoleni stanowią 18% badanej populacji, a połowa respondentów wskazała na kategorie neutralne.

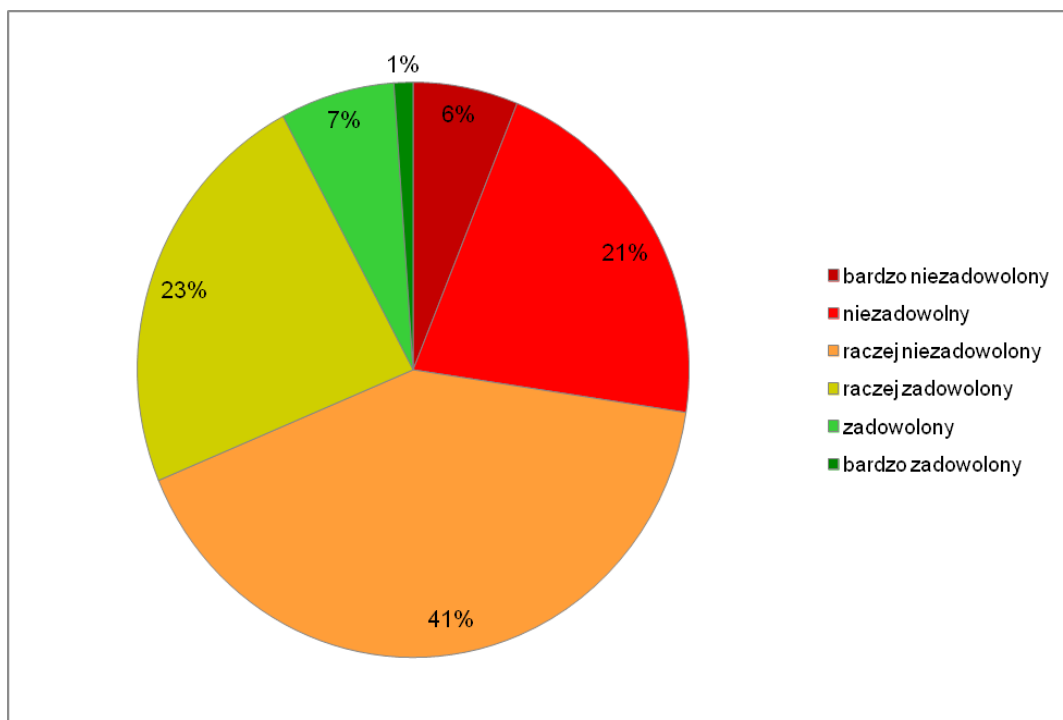
Wykres 13. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do infrastruktury komunalnej

Źródło: badania własne (n=174).

Co ciekawe, mieszkańcy obszaru LGD oceniają stan infrastruktury komunalnej porównywalnie z systemem ochrony zdrowia. Jest to jednocześnie dziedzina, gdzie największy odsetek respondentów wskazał odpowiedzi „raczej zadowolony” i „raczej niezadowolony”, co może świadczyć o braku wyraźnie wyrobionej opinii wśród respondentów.

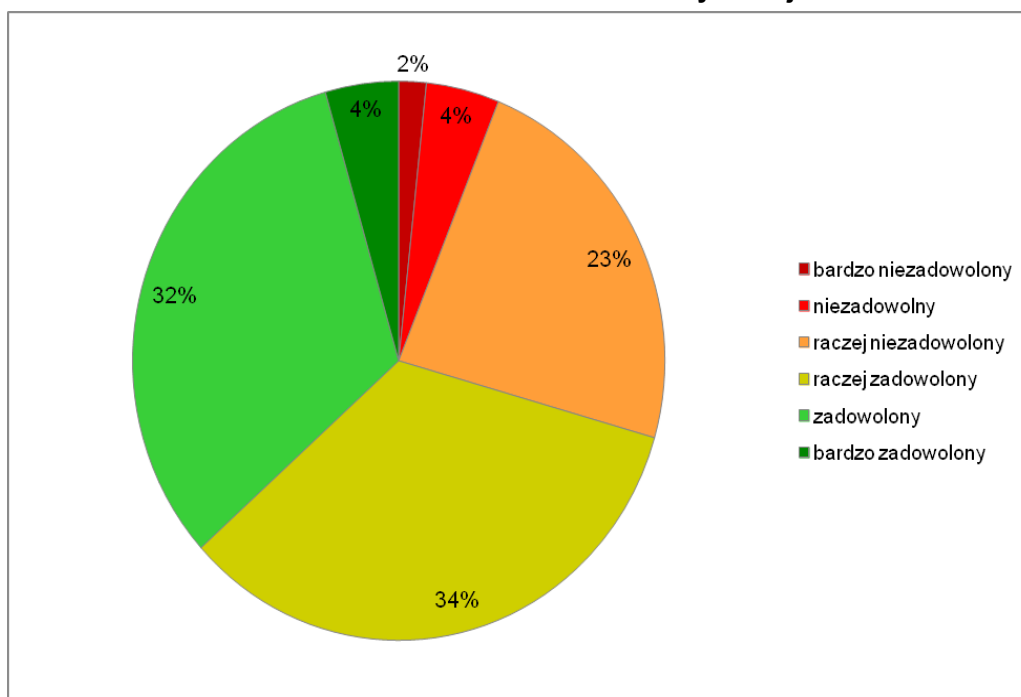
Wykres 14. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do zarobków

Źródło: badania własne (n=179).

Zadowolenie z zarobków jest po rynku pracy najgorzej ocenianym obszarem. Te dwie kategorie wyraźnie rysują pole problemowe badanego obszaru. Zła sytuacja na rynku pracy i niskie zarobki określają bowiem podstawowe potrzeby mieszkańców.

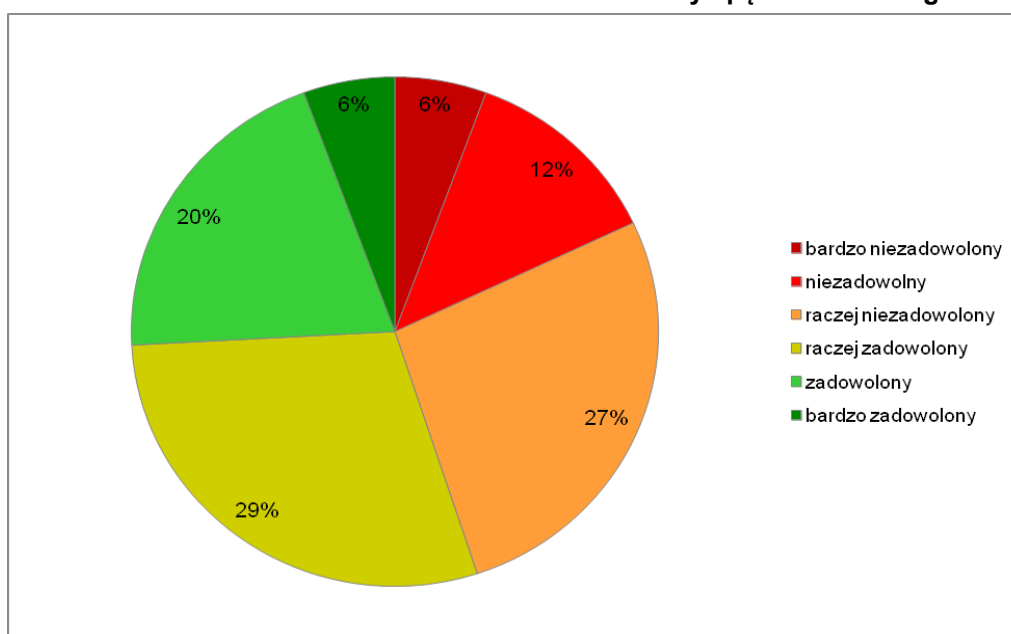
Wykres 15. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do estetyki miejscowości

Źródło: badania własne (n=180).

Estetyka miejscowości to ponownie wysoko oceniana przez mieszkańców kategoria. Aż 70% mieszkańców można tu uznać za zadowolonych, natomiast tylko 2% jest bardzo niezadowolonych.

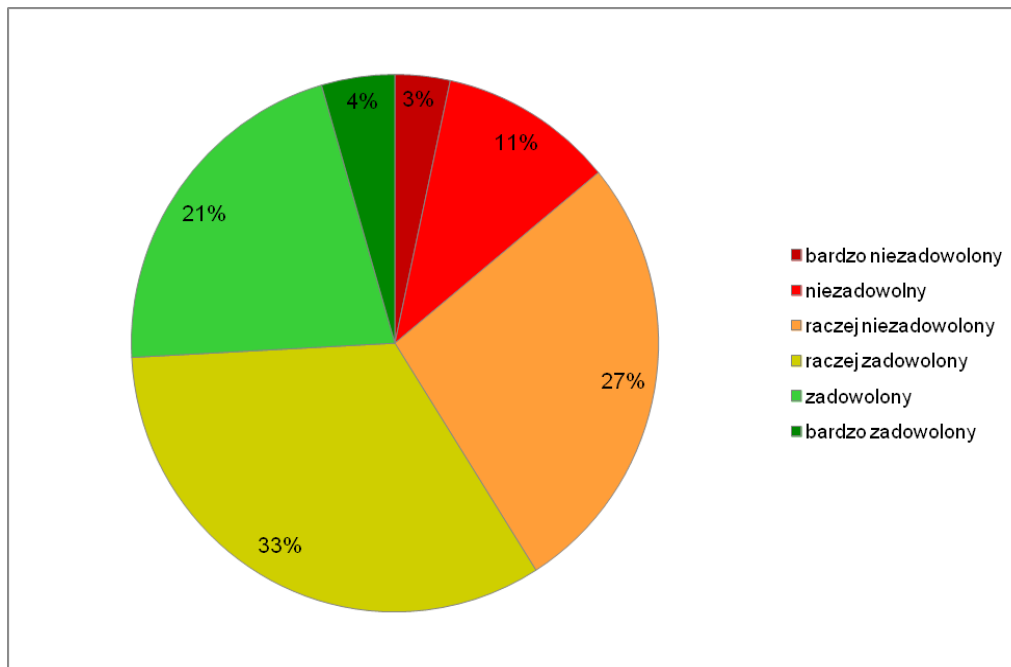
Wykres 16. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do oferty spędzania wolnego czasu

Źródło: badania własne (n=178).

W przypadku oceny oferty spędzania wolnego czasu na obszarze objętym badaniem dominowała grupa respondentów mająca problem z precyzyjnym określeniem oceny (ponad połowa respondentów wskazała na kategorie neutralne). Wśród wyrazistych odpowiedzi dominują osoby zadowolone (26% wskazań) nad niezadowolonymi (18% wskazań).

Wykres 17. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony środowiska naturalnego

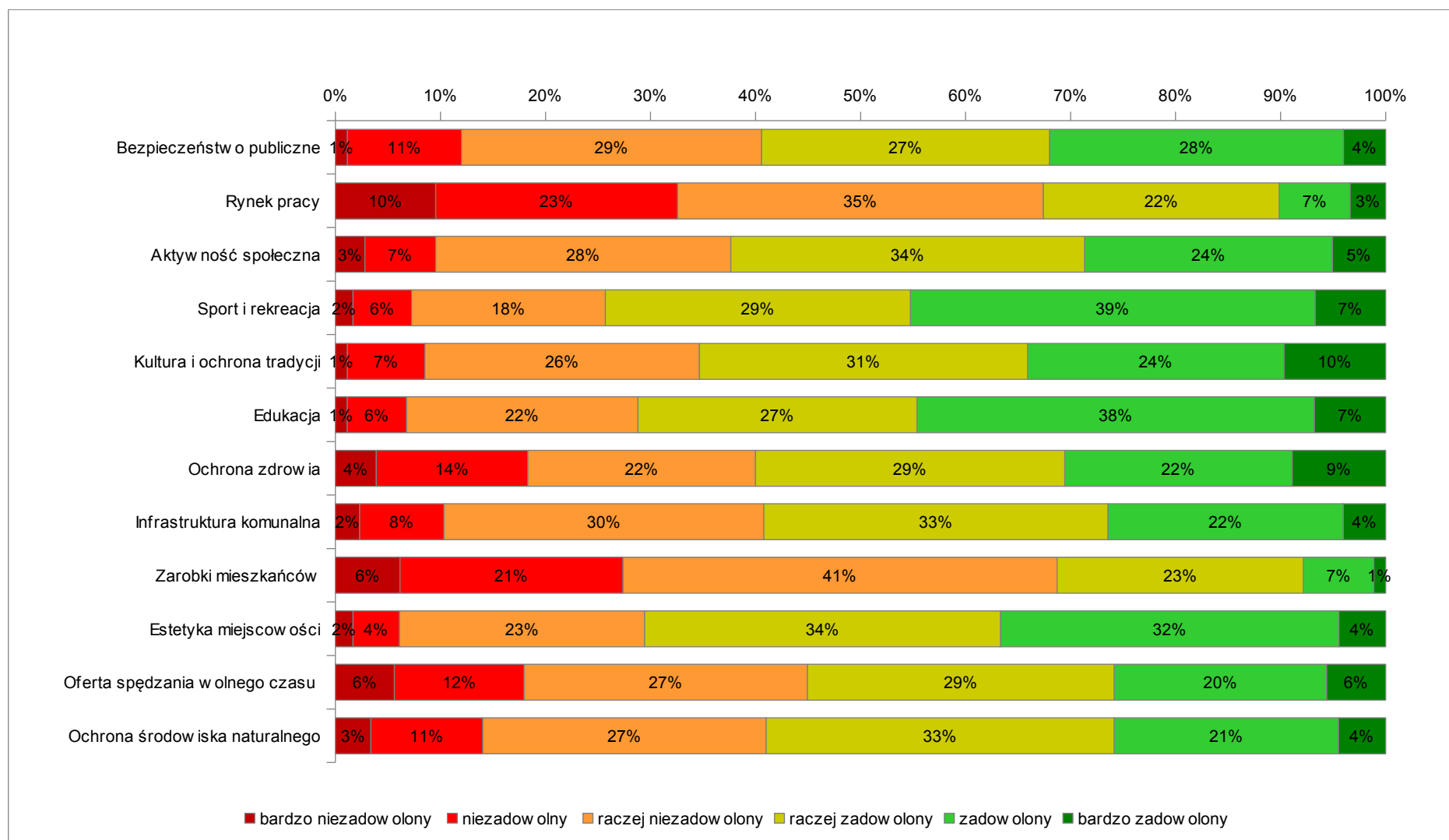

Źródło: badania własne (n=178).

Wyniki badań wskazują, że w obszarze ochrony środowiska (po raz kolejny) respondenci nie mają wyraźnie określonego zdania. Większość badanych (60%) wskazała odpowiedzi: „raczej zadowolony” oraz „raczej niezadowolony”. Grupa zadowolonych stanowi tym razem 25% badanych.

Zsumowane wyniki oceny mieszkańców w poszczególnych kategoriach prezentuje poniżej przedstawiony wykres.

Wykres 18. Zadowolenie w poszczególnych obszarach funkcjonowania badanych społeczności

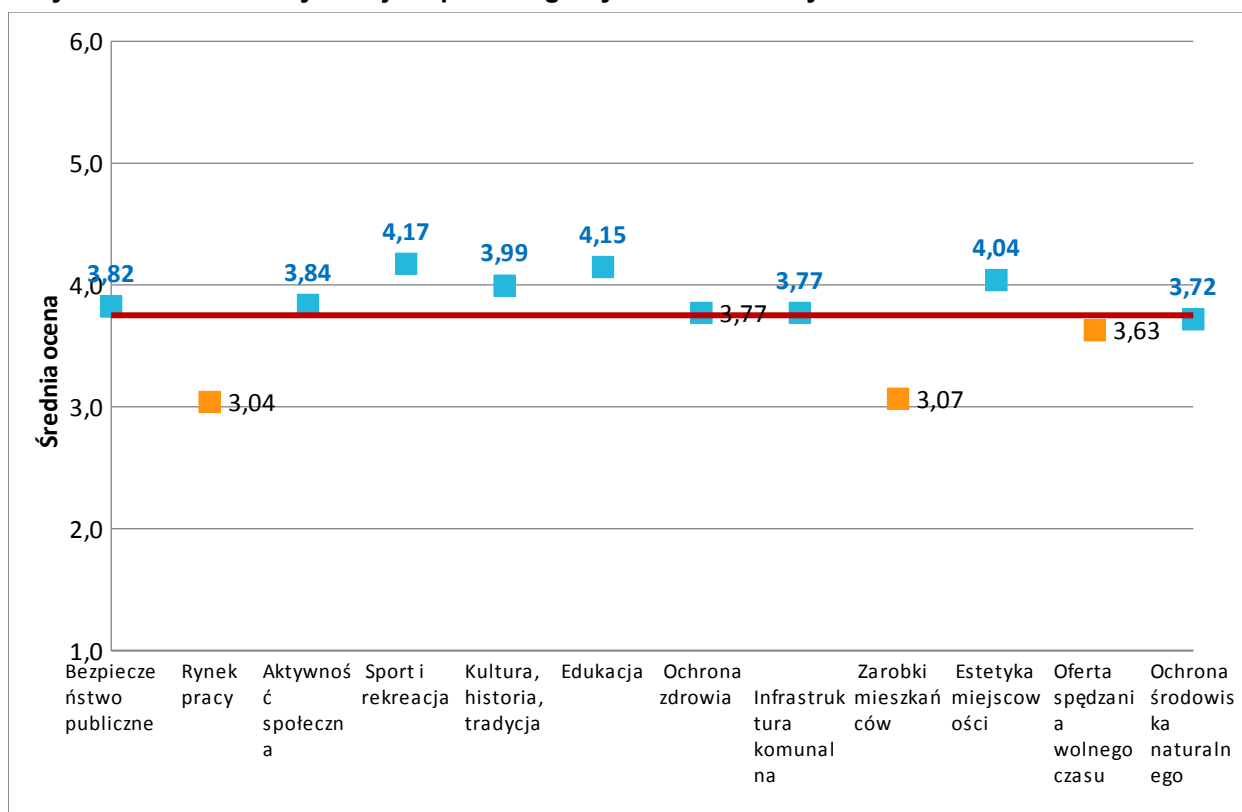

Źródło: badania własne (n=174-180).

Odpowiedzi na pytania o ocenę zadowolenia z poszczególnych obszarów funkcjonalnych komplikują nieco obraz sytuacji. Optymizm rozwojowy mieszkańców załamuje się w dwóch wypadkach. Bardzo źle oceniane są zmiany w obszarze rynku pracy i zarobków mieszkańców. Wyraźnie widać, że element ten stanowi w tej chwili największą bolączkę badanego obszaru.

W ten sposób mieszkańcy stworzyli mapę problemową obszaru. Ogólnie optymistyczni i zadowoleni z zamieszkania w określonych miejscowościach podkreślają jednak problemy ekonomiczne oraz częściowo infrastrukturalne związane z funkcjonowaniem w danym regionie. Wydaje się, że aktywność zarówno sektora publicznego, jak i organizacji pozarządowych powinna zostać ukierunkowana właśnie na te obszary.

Wykres 19. Ocena satysfakcji w poszczególnych obszarach życia na obszarze badania

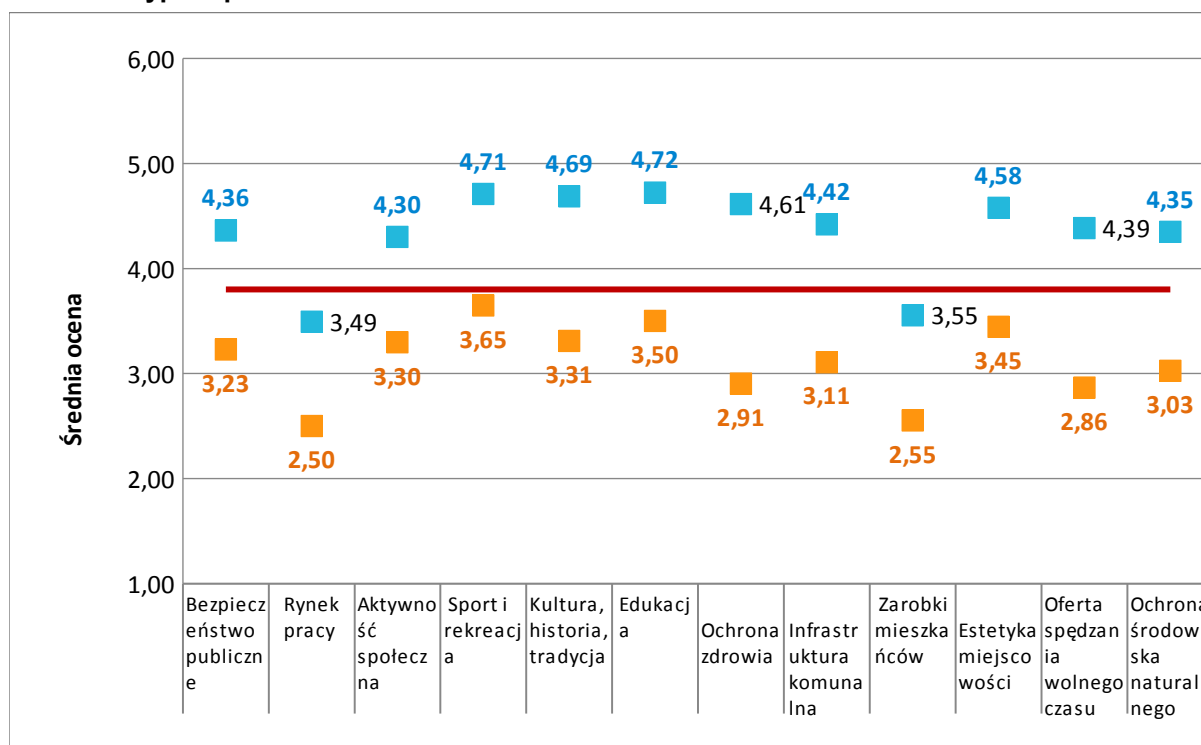
Źródło: badania własne (n=174-180).

Także analizy bazujące na zmiennych ilościowych podkreślają zaobserwowaną zależność. Dwa wymienione wcześniej obszary funkcjonowania mieszkańców na terenie gmin objętych badaniem wyraźnie ciążą w dół. Ta cecha badanych osób była niezależna od gminy, płci, sytuacji zawodowej, czy przynależności respondentów do organizacji pozarządowych. Jeszcze raz należy podkreślić – pomimo wysokiej satysfakcji z życia na terenie objętym badaniem, czynniki ekonomiczne oceniane są bardzo nisko. Widać tu rozdźwięk pomiędzy subiektywnym, ogólnym zadowoleniem z życia a jego kluczowymi elementami.

Należy w tym miejscu zauważyć, że populacja nie jest jednolita i jeśli chodzi o poziom satysfakcji – dodatkowe analizy (analiza skupień k-means⁴) pozwoliły wyodrębnić dwie istotne grupy respondentów występujących na obszarze badania:

- a) Zadowoleni (gdyby nie ekonomia) - **57%** populacji to osoby ogólnie zadowolone z życia na obszarze objętym badaniem. Bardzo wysokie oceny poszczególnych aspektów funkcjonowania przeplatają się z niską (ale powyżej średniej) oceną zarobków i rynku pracy.
- b) Niezadowoleni (ekonomia!) – **43%** populacji to respondenci o wyraźnie niższym wskaźniku satysfakcji z zamieszkania na obszarze objętym badaniem. W ich wypadku czynniki ekonomiczne bardzo wyraźnie obniżają poziom zadowolenia. Można przypuszczać, że jest to grupa o wyraźnie niższych dochodach, dla której sytuacja ekonomiczna regionu jest szczególnie istotna.

Wykres 20. Ocena satysfakcji z funkcjonowania poszczególnych obszarów życia na obszarze badania a typ respondenta

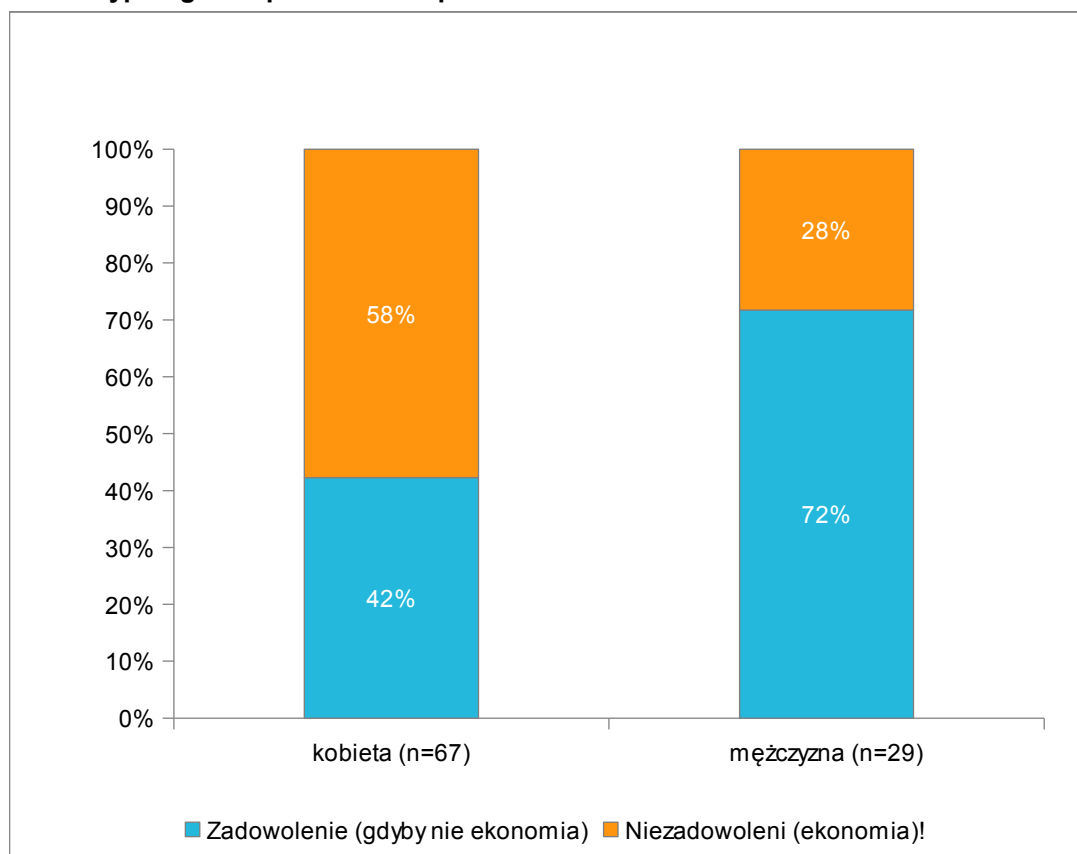

Źródło: badania własne (n=157).

Segmentacja respondentów ujawniła też istotne statystycznie różnice pomiędzy płciami. Dane wskazują na gorszą sytuację ekonomiczną kobiet, które wyraźnie dominują w grupie mieszkańców niezadowolonych z powodów ekonomicznych. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, niestety dość powszechne na obszarach wiejskich w Polsce.

⁴ Analiza k-means pozwala podzielić badanych na spójne grupy, w zależności od tego jak respondenci odpowiadali na pytania. W tym wypadku podział nastąpił na podstawie pytania o ocenę zmian w poszczególnych obszarach życia na terenie objętym badaniem.

Wykres 21. Typologia respondentów a płeć

Źródło: badania własne (n=96).

Aby ustalić wagę poszczególnych kategorii w planowaniu rozwoju obszaru respondenci mieli za zadanie wskazać priorytetowe obszary działań, które wymagają natychmiastowej interwencji (każdy respondent mógł ich wskazać maksymalnie 5). Poproszono ich o wybór najpilniejszych spośród 12 kategorii, użytych w poprzednim pytaniu oraz jednej dodatkowej „Więzi sąsiedzkie”. Na etapie konstrukcji narzędzia przyjęto bowiem założenie, że niska ocena danej kategorii nie oznacza jeszcze automatycznie potrzeby dokonywania istotnych interwencji w tym zakresie. Ze względu na ograniczone środki finansowe, dostępne w ramach LSR, konieczne jest ustalenie dziedzin, które mieszkańcy postrzegają jako wymagające najpilniejszego wsparcia.

Tabela 1. Priorytetowe obszary działań (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Kategoria	Liczebność	% respondentów, który wskazał dany obszar
Rynek pracy	84	82%
Zarobki mieszkańców	60	58%
Bezpieczeństwo publiczne	59	57%
Ochrona zdrowia	44	43%
Aktywność społeczna	39	38%
Edukacja	39	38%
Infrastruktura komunalna	34	33%
Ochrona środowiska naturalnego	26	25%
Oferta spędzania wolnego czasu	23	22%
Więzi sąsiedzkie	22	21%
Estetyka miejscowości	22	21%
Kultura, historia, tradycja	20	19%
Sport i rekreacja	18	17%
Inne	6	6%
brak danych	5	5%

Źródło: badania własne.

W pytaniu o kierunki najpilniejszych działań 82% respondentów wskazało na rynek pracy, a 58% na poprawę zarobków. Wyraźnie wskazuje to na ekonomiczne priorytety mieszkańców regionu. Bardzo wysoki odsetek oczekuje też interwencji w zakresie bezpieczeństwa publicznego (odpowiedź taką wskazało 57% badanych, choć kategoria otrzymała średnią ocenę we wcześniejszym pytaniu). W dalszej kolejności mieszkańcy oczekują działań w zakresie:

- ⤴ ochrony zdrowia,
- ⤴ aktywności społecznej,
- ⤴ edukacji,
- ⤴ infrastruktury komunalnej.

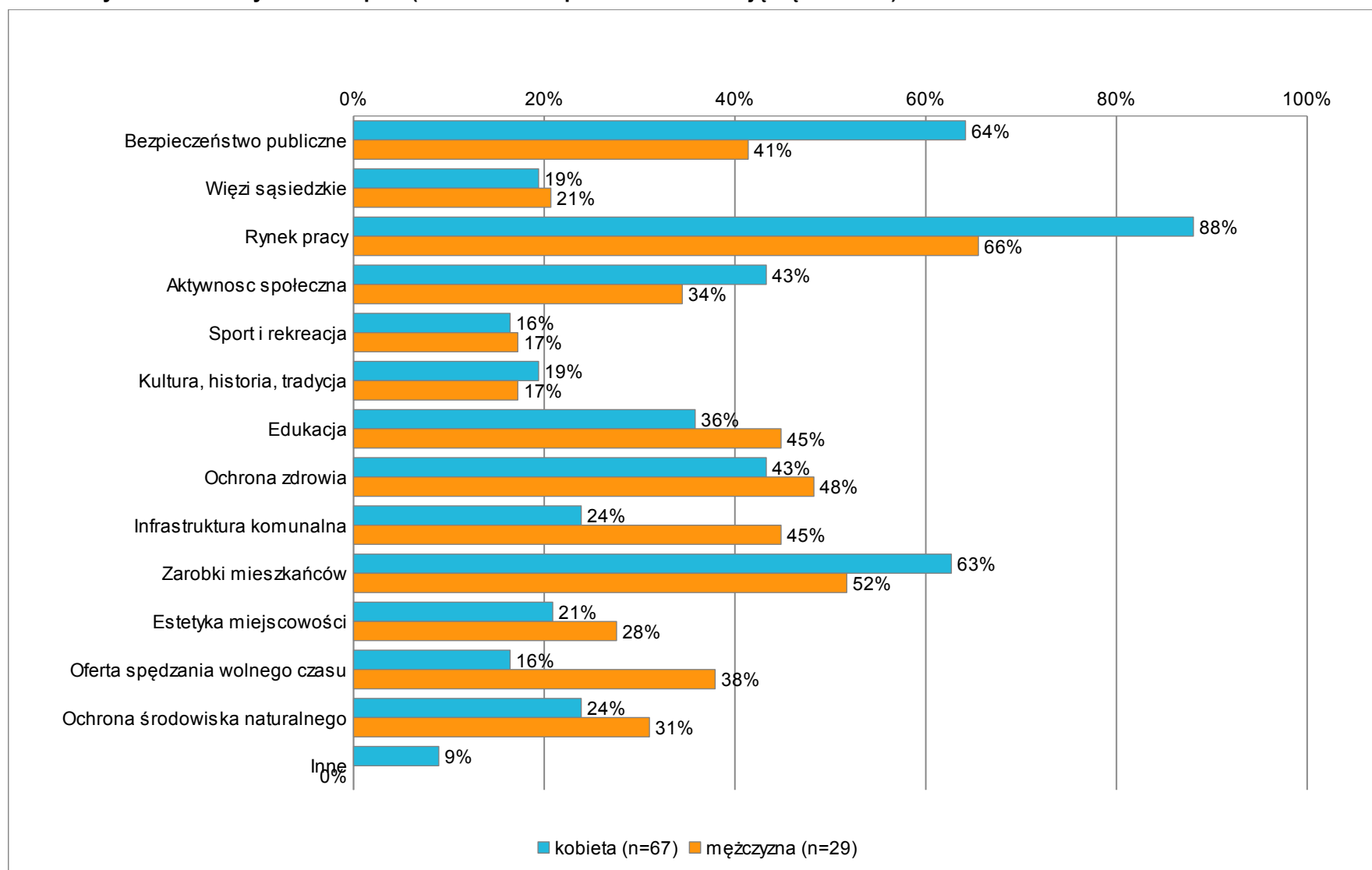
Na podstawie analizy odpowiedzi na to pytanie można stwierdzić, że w oczach mieszkańców najmniej istotne (w momencie badania) były inwestycje związane z sportem i rekreacją oraz kulturą, historią i tradycjami.

Szczegółowe analizy odpowiedzi respondentów ukazały istotne różnice ze względu na płeć. Dla kobiet szczególnie ważne okazały się kwestie związane z bezpieczeństwem publicznym i rynkiem pracy, dla mężczyzn zaś – infrastruktura komunalna i oferta spędzania wolnego czasu (w każdym ze wskazanych przypadków odsetek między ilością wskazań kobiet i mężczyzn przekroczył 10% ogółu odpowiedzi).

Tak duże zróżnicowanie wewnętrzne badanej populacji może świadczyć o niedostosowaniu aktualnej oferty obszaru (w poszczególnych dziedzinach tematycznych) do potrzeb przedstawicieli danej płci.

Wyniki badań pomimo generalnie wysokiej oceny satysfakcji rysują w przypadku kobiet zdecydowanie czarniejszy obraz sytuacji. Gorzej oceniające lokalny rynek pracy, wysokość zarobków wyraźnie częściej wskazywały na te elementy jako priorytetowe dla działań na rzecz rozwoju regionu. Dodatkowo w ich przypadku na brak bezpieczeństwa ekonomicznego nakładają się jeszcze problemy z bezpieczeństwem fizycznym. Natomiast w przypadku mężczyzn odpowiedzi były bardziej zrównoważone. Prawdopodobnie lepsza sytuacja ekonomiczna powodowała, że częściej wskazywali oni na inne kategorie działań.

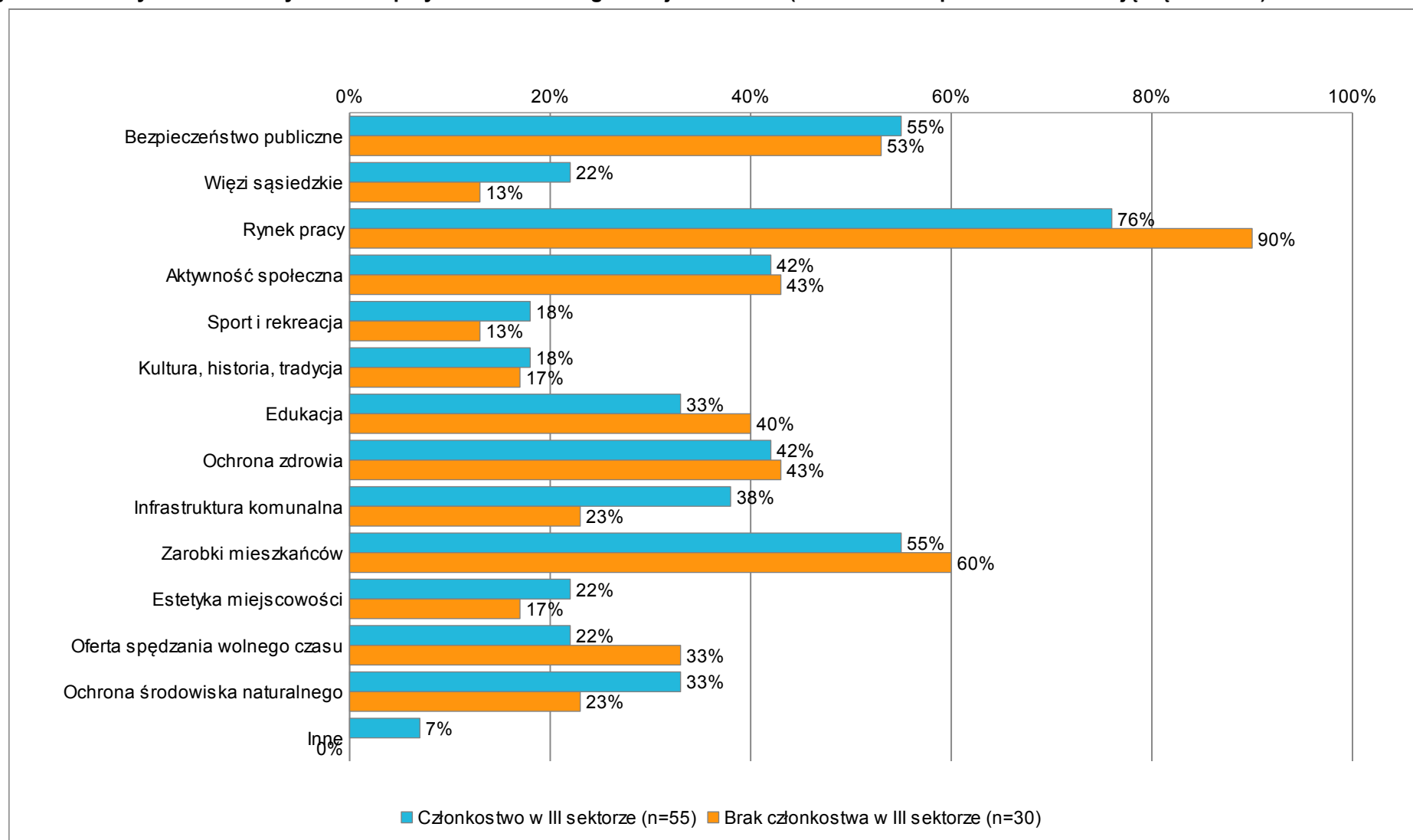
Wykres 22. Priorytetowe obszary działań a płeć (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Źródło: badania własne (n=106)

Kolejną zmienną silnie różnicującą odpowiedzi w tym pytaniu okazała się przynależność do organizacji trzeciego sektora. Wśród lokalnych działaczy społecznych częściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na konieczność pilnych działań w zakresie infrastruktury komunalnej i ochrony środowiska naturalnego. Badani, którzy nie działają społecznie znacznie częściej zaś podkreślali wagę rynku pracy i oferty spędzania wolnego czasu.

Wykres 23. Priorytetowe obszary działań a przynależność do organizacji III sektora (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Źródło: badania własne (n=88).

Podsumowanie: analiza poszczególnych obszarów tematycznych wskazuje, że najpilniejsze w oczach mieszkańców są działania w dziedzinie rynku pracy i zarobków mieszkańców. Temat ten szczególnie mocno akcentowany jest przez kobiety, których sytuacja ekonomiczna wydaje się być dużo gorsza niż u mężczyzn. Stosunkowo często pojawiały się też wskazania dotyczące bezpieczeństwa publicznego. Wśród badanych można zauważyć różnice w priorytetach rozwojowych związane z płcią i faktem działalności w organizacjach trzeciego sektora.

3.3 Oczekiwane działania

Opinie mieszkańców na temat preferowanych obszarów priorytetowych zostały uszczegółowione poprzez blok pytań dotyczących konkretnych działań, których oczekują mieszkańcy.

Pierwsze pytanie z tego bloku było pytaniem półotwartym z listą 37 przykładowych działań, które realizowane były do tej pory w ramach LSR lub zostały zgłoszone jako pożądane w przyszłości. Każdy respondent mógł wskazać maksymalnie 10 odpowiedzi, które jego zdaniem są najbardziej potrzebne mieszkańcom.

Tabela 2. Oczekiwane inwestycje (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Najbardziej potrzebne inicjatywy	liczba wskazań	% wskazań
Tworzenie nowych miejsc pracy	83	81%
Inwestycje w infrastrukturę drogową	56	54%
Rozwój ścieżek rowerowych	47	46%
Aktywizacja istniejących świetlic wiejskich	46	45%
Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej	42	41%
Inicjatywy dla dzieci i młodzieży	37	36%
Poprawa estetyki miejsc publicznych	36	35%
Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, inwestycje w lokalne przedsiębiorstwa	35	34%
Poprawa bazy edukacyjnej	34	33%
Promocja i rozwój infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej	34	33%
Działania aktywizujące seniorów	34	33%
Inwestycje w świetlice wiejskie	34	33%
Budowa i modernizacja placów zabaw	34	33%
Rozwój sieci szlaków pieszych/nordic walking	33	32%
Rozwój edukacji przedszkolnej	30	29%
Organizacja imprez, festynów	29	28%
Organizacja szkoleń, warsztatów	27	26%
Promocja lokalnych twórców	27	26%
Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej	25	24%
Promocja turystyczna obszaru	24	23%
Produkt lokalny, marka lokalna	24	23%
Podtrzymywanie lokalnych tradycji	23	22%
Budowa i modernizacja obiektów sportowych	21	20%
Wsparcie organizacji pozarządowych, promocja ekonomii społecznej	19	18%
Ochrona zasobów przyrodniczych	18	17%
Rozwój agroturystyki	17	17%
Działalność kulturalna	17	17%
Działania proekologiczne	17	17%
Remont, renowacja zabytków	16	16%
Rozwój usług turystycznych	16	16%
Publikacje informacyjno-promocyjne	15	15%
Uruchamianie wypożyczalni sprzętu sportowego	13	13%
Wydarzenia sportowe i rekreacyjne	11	11%
Upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych	10	10%
Wsparcie działalności artystycznej	8	8%
Tworzenie i modernizacja punktów informacji turystycznej	6	6%
Inne	5	5%
Tworzenie, remont, wyposażenie muzeów, izb pamięci	4	4%

Źródło: badania własne.

Ekonomiczna orientacja mieszkańców uwidacznia się w wynikach pytań o najpilniejsze, konkretne inwestycje, które powinny zostać zrealizowane na obszarze objętym badaniem w najbliższym czasie. W odpowiedziach bardzo wyraźnie dominuje nad innymi kategoriami potrzeba tworzenia nowych miejsc pracy – to kolejny dowód na poczucie ekonomicznego zagrożenia wśród respondentów. Kolejna kategoria dotyczy inwestycji w obszarze infrastruktury komunalnej – sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, dróg i to zarówno samochodowych, jak i ścieżek rowerowych. Dość wysoko oceniono też konieczność podejmowania działań z zakresu aktywizacji świetlic oraz inicjatyw dla dzieci i młodzieży.

Respondenci zdecydowanie najrzadziej wskazywali na rozwój usług turystycznych, działania z zakresu ekologii, historii i sztuki.

Analiza oczekiwanych inwestycji wskazuje na ich dość podstawowy charakter. W celu lepszego ujęcia oczekiwań mieszkańców najczęstsze odpowiedzi pogrupowano w trzy zasadnicze bloki:

1. przedsiębiorczość,
2. infrastruktura,
3. aktywizacja.

Tabela 3. Oczekiwane inicjatywy w podziale na bloki: przedsiębiorczość, infrastruktura i aktywizacja

Przedsiębiorczość		Infrastruktura		Aktywizacja	
Kategoria:	Liczba wskazań	Kategoria:	Liczba wskazań	Kategoria:	Liczba wskazań
Tworzenie nowych miejsc pracy	83	Inwestycje w infrastrukturę drogową	56	Aktywizacja istniejących świetlic wiejskich	46
Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, inwestycje w lokalne przedsiębiorstwa	35	Rozwój ścieżek rowerowych	47	Inicjatywy dla dzieci i młodzieży	37
Produkt lokalny, marka lokalna	24	Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej	42	Działania aktywizujące seniorów	34
Rozwój agroturystyki	17	Poprawa estetyki miejsc publicznych	36	Organizacja imprez, festynów	29
Rozwój usług turystycznych	16	Poprawa bazy edukacyjnej	34	Organizacja szkoleń, warsztatów	27
RAZEM:	175	RAZEM:	215	RAZEM:	173

Źródło: badania własne.

Drugie pytanie w tym bloku miało charakter otwarty. Respondentów poproszono o wskazanie maksymalnie 5 lokalnych projektów, którym należałoby przyznać wsparcie⁵. Próba odnalezienia wspólnych elementów wskazuje na: infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, zajęcia dla dzieci i młodzieży, poprawę stanu dróg i ścieżek, aktywizację świetlic wiejskich, wsparcie lokalnej ekonomii. Proponowane rozwiązania często oscylują wokół sfery ekonomicznej i wzmocnienia lokalnego rynku pracy. Widać tutaj wyraźnie, że odpowiedzi respondentów w różnych blokach są spójne i logicznie powiązane, a proponowane działania stanowią odbicie problemów trapiących badane społeczności.

W zaprojektowanym narzędziu przewidziano także selekcję negatywną. W kolejnym pytaniu otwartym badani zostali poproszeni o wskazanie ewentualnych działań, które nie powinny być wspierane ze środków unijnych. Chodziło o sprawdzenie, jakie projekty (w opinii mieszkańców) nie powinny już otrzymywać wsparcia finansowego w kolejnych latach.

⁵ Pełna transkrypcja udzielonych odpowiedzi z zachowaniem oryginalnej pisowni znajduje się w załączniku nr 2 do raportu.

Kategorie działań, które oceniono negatywnie prezentują się w sposób zdecydowanie bardziej zaskakujący⁶. Przede wszystkim trzeba podkreślić fakt zmęczenia mieszkańców kolejnymi festynami, jarmarkami, wydarzeniami promocyjnymi organizowanymi ze środków UE. Należy też zwrócić uwagę na pojawiające się głosy o potrzebie ograniczenia miękkich działań skierowanych na ekologię, kulturę, tradycję i sztukę. Kolejny raz widać w tym bardzo inwestycyjne, ekonomiczne nastawienie badanych. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że mogą oni nie być w stanie powiązać efektów działań miękkich z trajektoriami rozwoju miejscowości.

Podsumowanie: na poziomie konkretnych działań respondenci wyraźnie oczekują inicjatyw związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, inwestycji infrastrukturalnych oraz działań aktywizacyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz seniorów). Po raz kolejny ujawnia się silne skoncentrowanie na problemach lokalnego rynku pracy. Badani najmniejszą wagę przykładają do organizacji lokalnych imprez i wydarzeń kulturalnych.

3.4 Lokalni aktorzy

Kolejne pytanie dotyczyło oceny tego, kto zdaniem badanych działa na rzecz gminy. Respondenci mogli wskazać tutaj dowolną liczbę odpowiedzi. Rozkłady danych prezentuje tabela:

Tabela 4. Osoby/podmioty działające na rzecz rozwoju gminy (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Kto działa na rzecz gminy?	Procent wskazań
wójt	82%
sołtys	71%
członkowie rady gminy	56%
członkowie rady sołeckiej	50%
koło gospodyń wiejskich	42%
pracownicy urzędu gminy	41%
lokalna grupa działania	37%
ochotnicza straż pożarna	29%
dyrektor szkoły	24%
członkowie lokalnych organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji	23%
proboszcz	16%
społecznicy	13%
członkowie organizacji sportowych (LZS, UKS)	12%
nauczyciele	10%
członkowie rady parafialnej	4%
przedsiębiorcy	2%
inni	1%
politycy	1%

Źródło: badania własne.

Odpowiedzi na pytanie o działalność na rzecz obszaru ujawniają kolejną dość typową dla wszystkich obszarów wiejskich w Polsce zależność. Ich mieszkańcy wskazują na przedstawicieli władz publicznych i samorządu lokalnego jako głównych aktorów decydujących o sytuacji danej gminy. Jest to dość niepokojąca charakterystyka wskazująca

⁶ Pełna transkrypcja udzielonych odpowiedzi z zachowaniem oryginalnej pisowni znajduje się w załączniku nr 3 do raportu.

na bierność obywateli delegujących działania na rzecz swoich społeczności lokalnych na instytucje i osoby prawnie do tego zobligowane. Wytwarza to także swoistą próżnię, w której poza przedstawicielami samorządu mieszkańcy nie odnotowują instytucji, które mogłyby podjąć działania.

Warto w tym miejscu podkreślić bardzo niską ilość wskazań na lokalne organizacje pozarządowe – w tej sytuacji często pełnią one rolę ciał realizujących dodatkowe zadania samorządu, nie stanowiąc realnej alternatywy, podmiotu, który mógłby podjąć aktywność zauważaną przez obywateli. Dochodzi w tym miejscu do mechanizmu błędnego koła, w którym niska aktywność mieszkańców i delegacja przez nich uprawnień zmusza sektor samorządowy do mocniejszego zaangażowania się w działania na rzecz rozwoju, co z kolei prowadzi do wzmocnienia procesów przenoszenia uprawnień przez mieszkańców, dodatkowo obniżając ich aktywność.

Wyjątkiem w tym zakresie wydaje się być działalność kół gospodyń wiejskich, które jako jedyny przedstawiciel trzeciego sektora znalazły się w pierwszej piątce najczęstszych wskazań (wyraźnie zostawiając w tyle inny popularny na wsi typ organizacji, jakim są ochotnicze straże pożarne).

W kontekście pozostałych wyników badania szczególnie martwiący powinien być rażąco niski odsetek wskazań na przedsiębiorców. Wydaje się, że mieszkańcy z jednej strony oczekują istotnej poprawy na rynku pracy, z drugiej zaś nie doceniają wkładu, jaki w rozwój poszczególnych gmin wnoszą osoby prowadzące działalność gospodarczą i kreujące w dużym stopniu lokalną sferę gospodarczą.

Drugie pytanie w ramach tego bloku dotyczyło wskazania w lokalnych społecznościach grup, które w ramach LSR powinny być traktowane priorytetowo, do których przede wszystkim należy kierować wsparcie. Respondenci mogli wskazać tutaj dowolną liczbę spośród zaproponowanych 13 kategorii. W kwestionariuszu przewidziano możliwość udzielenia odpowiedzi „żadna z grup nie powinna być preferowana, projekty mają służyć wszystkim mieszkańcom”.

Obowiązek wskazania w LSR pewnych grup docelowych wynika z wytycznych dotyczących RLKS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność), jednak w kontekście badania ważne było ustalenie zarówno kogo należy preferować, ale także jak duże mają to być „udogodnienia”. Stąd kluczowe znaczenie ma rozkład poszczególnych odpowiedzi w tym pytaniu.

Tabela 5. Priorytetowi beneficjenci działań (wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%).

Do kogo należy kierować działania?	Procent wskazań
młodzież	42%
żadna z grup nie powinna być preferowana	39%
dzieci	33%
kobiety	26%
organizacje pozarządowe	22%
bezrobotni	22%
osoby niepełnosprawne	20%
seniorzy	18%
przedsiębiorcy	17%
osoby niezamożne	10%
osoby zatrudnione	7%
mieszkańcy najmniejszych	7%
inni	1%

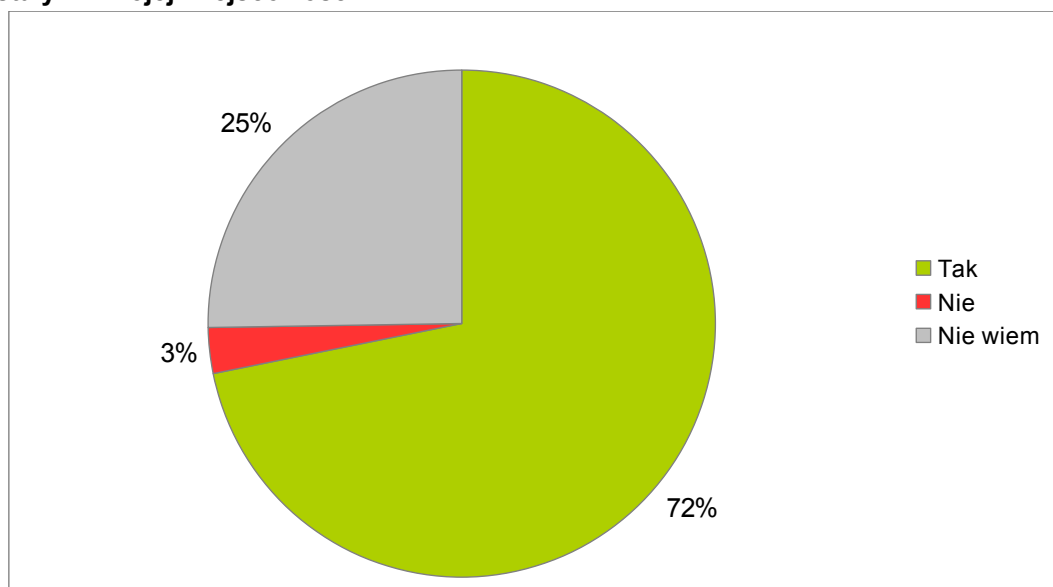
Źródło: badania własne (n=103).

W opinii badanych żadna z grup nie powinna być preferowana (aż 39% wskazań), a jeśli już to szczególnym wsparciem powinni zostać objęci najmłodsi mieszkańcy obszaru (dzieci i młodzież) oraz kobiety.

Co ciekawe, ekonomiczna orientacja badanych (bardzo wyraźna w poprzednich częściach) nie do końca przekłada się na wskazania dotyczące grup priorytetowych. W kontekście wcześniejszych wyników zaskakuje stosunkowo rzadkie wskazywanie osób bezrobotnych, przedsiębiorców, czy też niezamożnych mieszkańców.

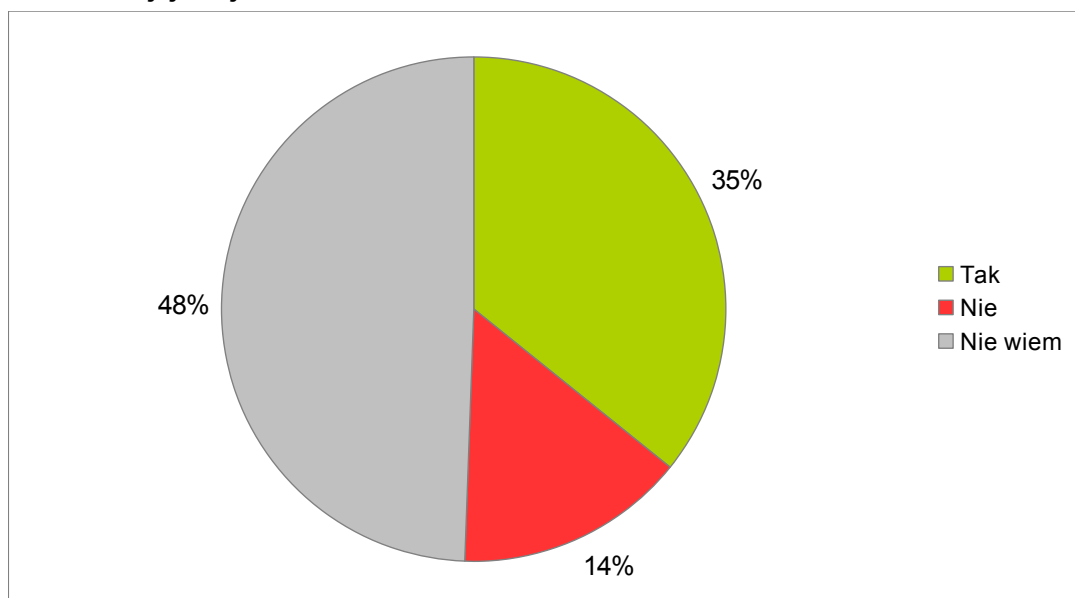
Kluczową rolę najmłodszych w strategii rozwoju regionu wzmacniają też wyniki dwóch pytań o siłę przywiązania do obszaru oraz perspektyw dla osób młodych w lokalnych społecznościach.

Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy chcesz aby Twoje dzieci/znane osoby młode pozostały w Twojej miejscowości?

Źródło: badania własne (n=103).

Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Twoje dzieci/znane osoby młode planują pozostać w Twojej miejscowości?

Źródło: badania własne (n=176).

Odpowiedzi na pierwsze pytanie wskazują na duży stopień przywiązania respondentów do regionu. Większość z nich uznała, że młodzież powinna zostać na obszarze objętym badaniem. Oznacza to, że region, pomimo problemów ekonomicznych w opinii respondentów jest atrakcyjnym miejscem do życia. Brakuje oznak „syndromu uciekiniera” – chęci do podjęcia migracji.

Wzmacnia to także zobiektywizowane pytanie o losy młodzieży w badanej społeczności. Oczywiście, w tym wypadku powiększa się odsetek nie mający zdania – jednak wciąż większość badanych uznaje, że młodzież planuje zostać w gminach objętych badaniem. Z punktu widzenia rozwoju lokalnego niepokojący powinien być jednak procent wskazań, sugerujący, że aż 14% młodych osób już podjęło decyzję o opuszczeniu swojej „małej ojczyzny”, a plany te zostały wyraźnie zakomunikowane najbliższym.

W wypadku tych dwóch pytań ponownie nie dało się zaobserwować różnic pomiędzy gminami, płcią, statusem zawodowym czy przynależnością do stowarzyszeń. Respondenci dość zgodnie uznali, że młodzież jest potencjałem, w który warto inwestować, że warto najmłodszych zatrzymywać oraz to, że znaczny odsetek młodzieży planuje pozostać na terenie badanych gmin.

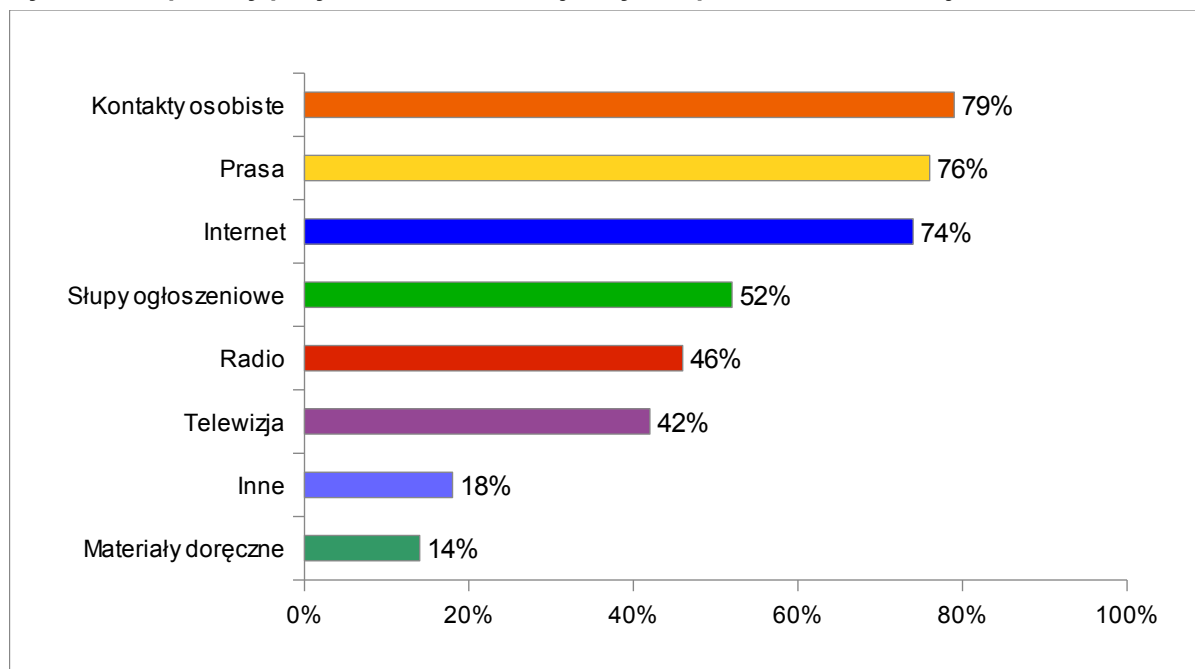
Podsumowanie: mieszkańcy postrzegają funkcjonariuszy publicznych jako głównych aktorów mających wpływ na rozwój obszaru. Szczególnie niedoceniane wydają się być wysiłki organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Takie delegowanie zadań rozwojowych wyłącznie na przedstawicieli władzy może w przyszłości przyczynić się do dalszej degradacji lokalnego trzeciego sektora i rozrostu „próżni społecznej”. Za największy potencjał obszaru badani uznają dzieci i młodzież. To do nich LGD powinna szczególnie ukierunkować swoje wsparcie. Kolejną preferowaną grupą docelową działań są kobiety. Przy projektowaniu

szczegółowych rozwiązań w ramach LSR warto jednak pamiętać, że prawie 40% respondentów nie chce wyrażnych preferencji dla żadnej z grup.

3.5 Komunikacja

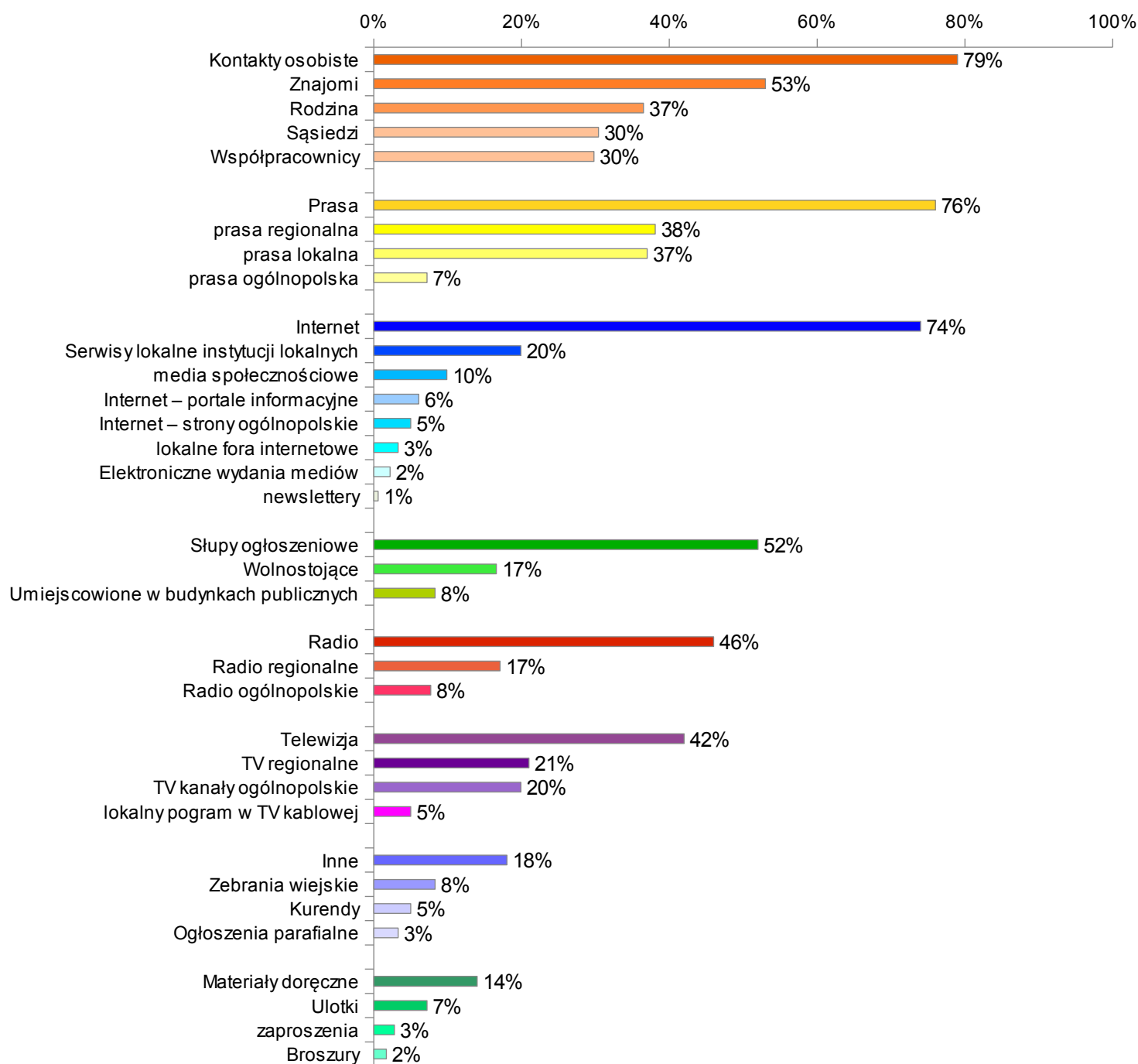
Ostatni blok pytań dotyczył komunikacji, preferowanych sposobów pozyskiwania informacji o życiu lokalnej społeczności przez mieszkańców.

Wykres 26. Sposoby pozyskiwania informacji o życiu społeczności lokalnej

Źródło: badanie własne (n=181).

Wykres 27. Szczegółowe sposoby pozyskiwania informacji o społeczności lokalnej.
Wielokrotne odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Źródło: badania własne (n=181).

Bardzo ważnym kanałem komunikacji respondentów są nieformalne kontakty osobiste. Znajomi i rodzina stanowią podstawowe źródło informacji o zmianach, wydarzeniach ważnych dla społeczności lokalnej. Drugim kluczowym źródłem jest prasa lokalna i regionalna. Gazety i gazetki funkcjonujące na poziomie gmin, powiatów i województwa stanowią istotne źródło informacji o wydarzeniach w miejscowościach. Trzecim kanałem informacji, który warto jest wykorzystać są wszelkiego rodzaju strony internetowe, fora internetowe, portale informacyjne. Negatywnie ocenione zostały akcje informacyjne opierające się na ulotkach, ogłoszeniach wywieszonych, dostarczonych materiałach. Stosunkowo nisko oceniono też przydatność telewizji, jako źródła wiedzy o życiu lokalnej społeczności.

4. Wnioski i rekomendacje

Wnioski	Rekomendacje
1. Na terenie objętym badaniem występuje wysoki poziom ogólnej satysfakcji z zamieszkania, lokalny patriotyzm mieszkańców.	1. Podkreślanie w komunikacji z mieszkańcami dużego potencjału, jakim jest ogólne zadowolenie z życia. Nawiązywanie do wyraźnie pozytywnych tendencji w rozwoju obszaru. Budowa pozytywnej marki lokalnej, opartej na optymizmie mieszkańców.
2. Mieszkańcy bardzo słabo oceniają kwestie związane z rynkiem pracy i zarobkami. Większość analiz wyraźnie pokazuje centralne znaczenie lokalnej ekonomii dla ogólnego zadowolenia z życia.	2. Przeprowadzenie pogłębionej identyfikacji barier występujących na lokalnym rynku pracy (ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet i młodzieży).
	3. Nawiązanie wielosektorowej współpracy z podmiotami działającymi w sferze ekonomicznej (służby zatrudnienia, pracodawcy, szkoły etc.).
	4. Zidentyfikowanie potrzeb lokalnych pracodawców oraz dostosowanie do nich oferty szkół.
	5. Podjęcie działań szkoleniowych i doradczych na rzecz zatrudnienia (także alternatywnych form zatrudnienia) ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji kobiet i młodzieży.
	6. Promowanie samozatrudnienia i nowoczesnych form organizacji pracy.
3. Niższy poziom zadowolenia kobiet (w	7. Przyjęcie w LSR priorytetu ekonomicznego i szczególne promowanie operacji przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększania zarobków mieszkańców.
	8. Intensyfikacja działań na rzecz poprawy

stosunku do mężczyzn) z własnej sytuacji ekonomiczno-społecznej	<p>sytuacji kobiet na rynku pracy wraz z jednoczesnym zapobieganiem ich marginalizacji ekonomicznej.</p> <p>9. Tworzenie specjalnych programów aktywizujących dla kobiet (włączenie w działania organizacji trzeciego sektora oraz poprawa sytuacji ekonomicznej).</p>
4. Powszechna delegacja zadań rozwojowych na instytucje publiczne i samorządowe	<p>10. Rozwój różnych form partnerstwa publiczno-prywatnego i działalności trzeciego sektora.</p> <p>11. Stymulowanie rozwoju kapitału społecznego przez ściślejszą współpracę z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>12. Wprowadzenie konsultacji społecznych jako standardowego narzędzia służącego poprawie jakości życia mieszkańców i tworzenia poczucia współodpowiedzialności za losy „małej ojczyzny”.</p> <p>13. Wykorzystanie kampanii medialnych i informacyjnych w celu promocji wkładu w rozwój obszaru, jaki wnoszą NGO i przedsiębiorcy.</p>
5. Niewielkie preferencje dla działań skierowanych do dzieci i młodzieży oraz kobiet	<p>14. Przyjęcie w LSR rozwiązań promujących inicjatywy skierowane do tych dwóch grup, ale bez bardzo wyraźnej przewagi nad pozostałymi odbiorcami projektów.</p>
6. Preferencje dla komunikacji bezpośredniej oraz z wykorzystaniem prasy i Internetu.	<p>15. Szerokie informowanie o działaniach podejmowanych przez LGD z wykorzystaniem preferowanych kanałów komunikacyjnych.</p>

Ewentualne rekomendacje dotyczące kierunków przyszłych działań LGD obejmują nadanie wysokiego priorytetu projektom ekonomicznym, nakierowanym na poprawę struktury zatrudnienia i sytuacji finansowej badanych. Projekty takie mogłyby być adresowane w pierwszej kolejności do kobiet i młodzieży – jako grup szczególnego ryzyka i znaczenia dla obszaru objętego badaniem.

5. Spis tabel i wykresów:

1.	Tabela 1. Priorytetowe obszary działań	24
2.	Tabela 2. Oczekiwane inwestycje	30
3.	Tabela 3. Oczekiwane inicjatywy w podziale na bloki: przedsiębiorczość, infrastruktura i aktywizacja.....	31
4.	Tabela 4. Osoby/podmioty działające na rzecz rozwoju gminy.....	32
5.	Tabela 5. Priorytetowi beneficjenci działań	34
1.	Wykres 1. Miejsce zamieszkania respondentów.....	7
2.	Wykres 2. Struktura zawodowa respondentów.....	8
3.	Wykres 3. Przynależność respondentów do organizacji pozarządowych.....	8
4.	Wykres 4. Ocena satysfakcji z zamieszkania na terenie objętym badaniem.....	9
5.	Wykres 5. Zmiana poziomu satysfakcji z zamieszkania na terenie objętym badaniem	10
6.	Wykres 6. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do bezpieczeństwa publicznego....	12
7.	Wykres 7. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do rynku pracy	12
8.	Wykres 8. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do aktywności społecznej	13
9.	Wykres 9. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do sportu i rekreacji.....	14
10.	Wykres 10. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do kultury, historii i tradycji	14
11.	Wykres 11. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do edukacji	15
12.	Wykres 12. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony zdrowia	16
13.	Wykres 13. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do infrastruktury komunalnej	16
14.	Wykres 14. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do zarobków.....	17
15.	Wykres 15. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do estetyki miejscowości	18
16.	Wykres 16. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do oferty spędzania wolnego czasu	18
17.	Wykres 17. Zadowolenie mieszkańców w odniesieniu do ochrony środowiska naturalnego	19
18.	Wykres 18. Zadowolenie w poszczególnych obszarach funkcjonowania badanych społeczności	20
19.	Wykres 19. Ocena satysfakcji w poszczególnych obszarach życia na obszarze badania	21

20.	Wykres 20. Ocena satysfakcji z funkcjonowania poszczególnych obszarów życia na obszarze badania a typ respondenta	22
21.	Wykres 21. Typologia respondentów a płeć	23
22.	Wykres 22. Priorytetowe obszary działań a płeć	26
23.	Wykres 23. Priorytetowe obszary działań a przynależność do organizacji III sektora	28
24.	Wykres 24. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy chcesz aby Twoje dzieci/znane osoby młode pozostały w Twojej miejscowości?	34
25.	Wykres 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Twoje dzieci/znane osoby młode planują pozostać w Twojej miejscowości?	35
26.	Wykres 26. Sposoby pozyskiwania informacji o życiu społeczności lokalnej	36
27.	Wykres 27. Szczegółowe sposoby pozyskiwania informacji o społeczności lokalnej	37

6. Załączniki

Załącznik 1: Zastosowane narzędzia badawcze (wywiad kwestionariuszowy i ankieta)

A) wywiad kwestionariuszowy

Szanowni Państwo! W związku z rozpoczęciem prac nad przygotowaniem strategii rozwoju obszaru do 2020 roku prosimy o wypełnienie niniejszej ankiety. Zebrane informacje pozwolą na zaplanowanie rozwiązań, które w największym stopniu przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców. Zapraszamy do udziału w kolejnych etapach konsultacji społecznych. Informacje można znaleźć na stronie www.zakolewisly.pl.

1. W skali od 1 do 6 proszę ocenić swoje ogólne zadowolenie z życia w swojej miejscowości.

(proszę zakreślić odpowiednią liczbę, 1 – jestem bardzo niezadowolony/a, 6 – jestem bardzo zadowolony/a)

1 2 3 4 5 6

2. Czy Pana/i zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ostatnich latach?

- ☐ Jest lepiej niż kilka lat temu.
☐ Jest gorzej niż kilka lat temu.
☐ Nie, nie ma żadnej różnicy.

3. W skali od 1 do 6 proszę ocenić stopień swojego zadowolenia z rozwoju Pana/i gminy w następujących dziedzinach:

(proszę zakreślić odpowiednią liczbę, 1 – jestem bardzo niezadowolony/a, 6 – jestem bardzo zadowolony/a)

Kategoria:	1 (bardzo niezadowolony)	2	3	4	5	6 (bardzo zadowolony)
Bezpieczeństwo publiczne	1	2	3	4	5	6
Rynek pracy	1	2	3	4	5	6
Aktywność społeczna	1	2	3	4	5	6
Sport i rekreacja	1	2	3	4	5	6
Kultura, historia, tradycje	1	2	3	4	5	6
Edukacja	1	2	3	4	5	6
Ochrona zdrowia	1	2	3	4	5	6
Infrastruktura komunalna	1	2	3	4	5	6
Zarobki mieszkańców	1	2	3	4	5	6

Estetyka miejscowości	1	2	3	4	5	6
Oferta spędzania wolnego czasu	1	2	3	4	5	6
Ochrona środowiska naturalnego	1	2	3	4	5	6

4. W jakich dziedzinach należy podjąć najpilniejsze działania?

Proszę wskazać 5 dziedzin tematycznych, które wymagają natychmiastowej poprawy i uszeregować je według wagi, wpisując w kolumnie po lewej stronie wartości od 1 do 5 (1 – najpilniejsza, 5 – najmniej pilna spośród wskazanych).

Priorytety <i>proszę wpisać liczby od 1 do 5 przy dziedzinach, które Pana/i zdaniem wymagają interwencji (1 – najpilniejsza, 5 – najmniej pilna spośród wskazanych)</i>	Dziedziny:
	Bezpieczeństwo publiczne
	Więzi sąsiedzkie
	Rynek pracy
	Aktywność społeczna
	Sport i rekreacja
	Kultura, historia, tradycje
	Edukacja
	Ochrona zdrowia
	Infrastruktura komunalna
	Zarobki mieszkańców
	Estetyka miejscowości
	Oferta spędzania wolnego czasu
	Ochrona środowiska naturalnego
	Inne, jakie?

5. Kto podejmuje działania na rzecz rozwoju Pana/i miejscowości, gminy?

Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi.

☐ wójt	☐ lokalna grupa działania	☐ członkowie organizacji sportowych (LZS, UKS)
☐ członkowie rady gminy	☐ koło gospodyń wiejskich	☐ politycy
☐ pracownicy urzędu gminy	☐ ochotnicza straż pożarna	☐ przedsiębiorcy
☐ sołtys	☐ dyrektor szkoły	☐ społecznicy
☐ członkowie rady sołeckiej	☐ nauczyciele	☐ inni, w miarę możliwości prosimy o wskazanie nazwiska i imienia takiej osoby:.....
☐ proboszcz	☐ członkowie lokalnych organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji	
☐ członkowie rady parafialnej		

6. Jakie inicjatywy, projekty są Pana/i zdaniem najbardziej potrzebne mieszkańcom?

Proszę wskazać 10 typów projektów, które są najbardziej potrzebne mieszkańcom i uszeregować je według wagi, wpisując w kolumnie po lewej stronie wartości od 1 do 10 (1 – najbardziej potrzebny typ projektu, 10 – najmniej potrzebny spośród wskazanych).

Nr	Typy inicjatyw, projektów	Nr	Typy inicjatyw, projektów c.d.
	Organizacja imprez, festynów		Poprawa estetyki miejsc publicznych
	Poprawa bazy edukacyjnej		Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej
	Aktywizacja istniejących świetlic wiejskich		Budowa i modernizacja obiektów sportowych
	Publikacje informacyjno-promocyjne		Rozwój ścieżek rowerowych
	Rozwój sieci szlaków pieszych/nordic walking		Inicjatywy dla dzieci i młodzieży
	Organizacja szkoleń, warsztatów		Inwestycje w świetlice wiejskie
	Tworzenie nowych miejsc pracy		Wsparcie działalności artystycznej
	Wydarzenia sportowe i rekreacyjne		Ochrona zasobów przyrodniczych
	Rozwój agroturystyki		Rozwój usług turystycznych
	Rozwój edukacji przedszkolnej		Podtrzymywanie lokalnych tradycji
	Działalność kulturalna		Produkt lokalny, marka lokalna
	Promocja turystyczna obszaru		Uruchamianie wypożyczalni sprzętu sportowego
	Inwestycje w infrastrukturę drogową		Działania proekologiczne
	Tworzenie, remont, wyposażenie muzeów, izb pamięci		Wsparcie organizacji pozarządowych, promocja ekonomii społecznej
	Promocja i rozwój infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej		Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej
	Remont, renowacja zabytków		Budowa i modernizacja placów zabaw
	Promocja lokalnych twórców		Tworzenie i modernizacja punktów informacji turystycznej
	Działania aktywizujące seniorów		Upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych
	Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, inwestycje w lokalne przedsiębiorstwa		Inne, jakie?

7. Do kogo przede wszystkim powinny być kierowane działania w ramach poszczególnych inicjatyw, projektów?

Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi.

☐ kobiety	☐ bezrobotni	☐ inni, kto?
☐ dzieci	☐ osoby niepełnosprawne	
☐ młodzież	☐ seniorzy	☐ żadna z grup nie powinna
☐ przedsiębiorcy	☐ osoby niezamożne	być preferowana, projekty
☐ osoby zatrudnione	☐ mieszkańcy najmniejszych	mają służyć wszystkim
☐ organizacje pozarządowe	miejscowości	mieszkańcom

8. Czy chciałby Pan/i aby Pańskie dzieci bądź znane Panu/i osoby młode zostały w tej samej miejscowości/gminie, w której teraz mieszkają?

☐ TAK

☐ NIE

☐ NIE WIEM

9. Czy Pańskie dzieci bądź znane Panu/i osoby młode planują związać swoje życie z miejscowością/gminą, na terenie której teraz mieszkają?

☐ TAK

☐ NIE

☐ NIE WIEM

10. Gdyby mógł Pan/i przyznać pomoc finansową na realizację 5 projektów lokalnych, jakie byłyby to projekty?

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

11. Jakie projekty Pana/i zdaniem nie powinny być wspierane finansowo ze środków unijnych?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Skąd czerpie Pan/i informacje o wydarzeniach lokalnych (imprezy, szkolenia, wydarzenia kulturalne, sportowe etc.)?

Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi. W pierwszej kolejności proszę zaznaczyć dane w kolumnie po lewej stronie (zaznaczenie danego pola oznacza korzystanie z przypisanego mu źródła informacji). W przypadku zaznaczenia odpowiedzi proszę o podanie szczegółowych danych w kolumnach po prawej stronie.

Z których źródeł informacji Pan/i korzysta?	Proszę uszczegółowić swoją odpowiedź:	
☐ osobiste kontakty z innymi mieszkańcami	☐ rodzina ☐ znajomi	☐ współpracownicy ☐ sąsiedzi
☐ telewizja	☐ kanały ogólnopolskie ☐ lokalny program w TV kablowej	☐ program regionalny
☐ prasa	☐ ogólnopolska ☐ regionalna ☐ Gazeta Pomorska ☐ Nowości ☐ Express Bydgoski ☐ inne, jakie?.....	☐ lokalna ☐ Głos Kijewa ☐ Unisłavia ☐ Czas Chełmna ☐ Poza Bydgoszcz ☐ inne, jakie?.....
☐ radio	☐ stacje ogólnopolskie ☐ stacje regionalne ☐ Polskie Radio PiK ☐ Eska ☐ GRA	☐ Radio Plus Bydgoszcz ☐ Rock Radio ☐ Radio PiN ☐ Radio Nakło
☐ Internet	☐ elektroniczne wydania mediów ogólnopolskich (np. gazeta.pl) ☐ portale informacyjne (np. Onet, WP) ☐ media społecznościowe (np. Facebook, Twitter) ☐ newslettery	☐ elektroniczne wydania mediów regionalnych (np. nowosci.com.pl) ☐ serwisy internetowe lokalnych instytucji (np. gmina, GOK, szkoła) ☐ lokalne fora internetowe
☐ słupy, tablice ogłoszeniowe	☐ wolnostojące	☐ umiejscowione w budynkach publicznych
☐ materiały doręczane do skrzynki pocztowej	☐ ulotki ☐ broszury	☐ zaproszenia
☐ inne	☐ zebrania wiejskie, sołeckie ☐ kurendy ☐ ogłoszenia parafialne	☐ inne, jakie?

Płeć:	☐ kobieta	☐ mężczyzna	Rok urodzenia:		
Gmina:	☐ Dąbrowa Chełmińska	☐ Kijewo Królewskie	☐ Unisław	☐ Zławieś Wielka	☐ inna, jaka?
Obecnie:	☐ pracuję	☐ jestem bezrobotny/a	☐ prowadzę własną działalność		☐ prowadzę gospodarstwo rolne
	☐ uczę się	☐ emerytura/renta	☐ inne, jakie?.....		
Czy jest Pan/i członkiem jakichś organizacji, stowarzyszeń, związków, kół, partii, grup religijnych?					☐ Tak ☐ Nie

B) ankieta

Szanowni Państwo! W związku z rozpoczęciem prac nad przygotowaniem strategii rozwoju obszaru do 2020 roku prosimy o wypełnienie niniejszej ankiety. Zebrane informacje pozwolą na zaplanowanie rozwiązań, które w największym stopniu przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców. Zapraszamy do udziału w kolejnych etapach konsultacji społecznych. Informacje można znaleźć na stronie www.zakolewisly.pl.

1. W skali od 1 do 6 proszę ocenić swoje ogólne zadowolenie z życia w swojej miejscowości.

(proszę zakreślić odpowiednią liczbę, 1 – jestem bardzo niezadowolony/a, 6 – jestem bardzo zadowolony/a)

1 2 3 4 5 6

2. Czy Pana/i zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ostatnich latach?

- ☐ Jest lepiej niż kilka lat temu.
- ☐ Jest gorzej niż kilka lat temu.
- ☐ Nie, nie ma żadnej różnicy.

3. W skali od 1 do 6 proszę ocenić stopień swojego zadowolenia z rozwoju Pana/i gminy w następujących dziedzinach:

(proszę zakreślić odpowiednią liczbę, 1 – jestem bardzo niezadowolony/a, 6 – jestem bardzo zadowolony/a)

Kategoria:	1 (bardzo niezadowolony)	2	3	4	5	6 (bardzo zadowolony)
Bezpieczeństwo publiczne	1	2	3	4	5	6
Rynek pracy	1	2	3	4	5	6
Aktywność społeczna	1	2	3	4	5	6
Sport i rekreacja	1	2	3	4	5	6
Kultura, historia, tradycje	1	2	3	4	5	6
Edukacja	1	2	3	4	5	6
Ochrona zdrowia	1	2	3	4	5	6
Infrastruktura komunalna	1	2	3	4	5	6
Zarobki mieszkańców	1	2	3	4	5	6
Estetyka miejscowości	1	2	3	4	5	6
Oferta spędzania wolnego czasu	1	2	3	4	5	6
Ochrona środowiska naturalnego	1	2	3	4	5	6

4. Czy Pańskie dzieci bądź znane Panu/i osoby młode planują związać swoje życie z miejscowością/gminą, na terenie której teraz mieszkają?

☐ TAK

☐ NIE

☐ NIE WIEM

5. Skąd czerpie Pan/i informacje o wydarzeniach lokalnych (imprezy, szkolenia, wydarzenia kulturalne, sportowe etc.)?

Można zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi. W pierwszej kolejności proszę zaznaczyć dane w kolumnie po lewej stronie (zaznaczenie danego pola oznacza korzystanie z przypisanego mu źródła informacji). W przypadku zaznaczenia odpowiedzi proszę o podanie szczegółowych danych w kolumnach po prawej stronie.

Z których źródeł informacji Pan/i korzysta?	Proszę uszczegółwić swoją odpowiedź:	
☐ osobiste kontakty z innymi mieszkańcami	☐ rodzina ☐ znajomi	☐ współpracownicy ☐ sąsiedzi
☐ telewizja	☐ kanały ogólnopolskie ☐ lokalny program w TV kablowej	☐ program regionalny
☐ prasa	☐ ogólnopolska ☐ regionalna ☐ Gazeta Pomorska ☐ Nowości ☐ Express Bydgoski ☐ inne, jakie?.....	☐ lokalna ☐ Głos Kijewa ☐ Unisłavia ☐ Czas Chełmna ☐ Poza Bydgoszcz ☐ inne, jakie?.....
☐ radio	☐ stacje ogólnopolskie ☐ stacje regionalne ☐ Polskie Radio PiK ☐ Eska ☐ GRA	☐ Radio Plus Bydgoszcz ☐ Rock Radio ☐ Radio PiN ☐ Radio Nakło
☐ Internet	☐ elektroniczne wydania mediów ogólnopolskich (np. gazeta.pl) ☐ portale informacyjne (np. Onet, WP) ☐ media społecznościowe (np. Facebook, Twitter) ☐ newslettery	☐ elektroniczne wydania mediów regionalnych (np. nowosci.com.pl) ☐ serwisy internetowe lokalnych instytucji (np. gmina, GOK, szkoła) ☐ lokalne fora internetowe
☐ słupy, tablice ogłoszeniowe	☐ wolnostojące	☐ umiejscowione w budynkach publicznych
☐ materiały doręczane do skrzynki pocztowej	☐ ulotki ☐ broszury	☐ zaproszenia
☐ inne	☐ zebrania wiejskie, sołeckie ☐ kurendy ☐ ogłoszenia parafialne	☐ inne, jakie?

Płeć:	☐ kobieta	☐ mężczyzna	Rok urodzenia:		
Gmina:	☐ Dąbrowa Chełmińska	☐ Kijewo Królewskie	☐ Unisław	☐ Zławieś Wielka	☐ inna, jaka?
Obecnie:	☐ pracuję	☐ jestem bezrobotny/a	☐ prowadzę własną działalność		☐ prowadzę gospodarstwo rolne
	☐ uczę się	☐ emerytura/renta	☐ inne, jakie?.....		
Czy jest Pan/i członkiem jakichś organizacji, stowarzyszeń, związków, kół, partii, grup religijnych?					☐ Tak ☐ Nie

Załącznik 2: Transkrypcja odpowiedzi na pytanie o projekty, które powinny być finansowane w pierwszej kolejności

- ⤴ Aktywacja istniejących świetlic wiejskich, inwestycje w infrastrukturę drogową, inicjatywy dla dzieci i młodzieży, organizacja szkoleń i warsztatów, tworzenie nowych miejsc pracy.
- ⤴ Aktywizacja istniejących świetlic, rozwój ścieżek rowerowych, podtrzymywanie lokalnych tradycji, organizacja szkoleń i warsztatów.
- ⤴ Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, edukacja, bezpieczeństwo w gminie, festyny, ochrona zdrowia.
- ⤴ Basen, drogi, sieć wodno-kanalizacyjna, połączenia komunikacyjne (podmiejskie), ścieżki rowerowe.
- ⤴ Bezpieczeństwo społeczne (publiczne), rynek pracy, ochrona zdrowia, edukacja, estetyka miejscowości.
- ⤴ Bezpieczeństwo, edukacja, ochrona zdrowia, ochrona środowiska naturalnego, sport i rekreacja. Boisko wielofunkcyjne, chodniki dla pieszych i rowerzystów, poprawa bezpieczeństwa
- ⤴ Budowa basenu, infrastruktura kanalizacyjna, budowa dróg
- ⤴ Budowa basenu, kino samochodowe, solary, modernizacja dróg, przeprawa promowa do Solca
- ⤴ Budowa dróg, edukacja szkolna i przedszkolna, mała infrastruktura, rozwój sportu, turystyki i krajoznawstwa, infrastruktura społeczna
- ⤴ Budowa i modernizacja dróg, budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, rozwój agroturystyki, promocja i sprzedaż produktów lokalnych, budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej
- ⤴ Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, budowa dróg, zagospodarowanie centrum wsi, program solarny, edukacja szkolna
- ⤴ Budowa sieci kanalizacyjnej, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój agroturystyki, rozwój ścieżek rowerowych, wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- ⤴ Budowa ścieżek rowerowych w miejscowościach, oświetlenie miejscowości, rozwój i tworzenie większego rynku pracy
- ⤴ Budowa ścieżek rowerowych, basen
- ⤴ Budowa ścieżek rowerowych, budowa szlaków pieszych, oświetlenie miejscowości, kanalizacja miejscowości, organizacja festynów
- ⤴ Budowa ścieżek rowerowych, oświetlenie
- ⤴ Budowa ścieżki rowerowej, modernizacja zaplecza kuchennego w Agd, oświetlenie dróg, modernizacja wodno-kanalizacyjna
- ⤴ Budowa ścieżki rowerowej, oświetlenie małych miejscowości, rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy, aktywizacja lokalnych społeczności, organizacja imprez i spotkań integracyjnych
- ⤴ Budowa ścieżki rowerowej, remont świetlicy
- ⤴ Budowa większej ilości obiektów sportowych, poprawa jakości dróg, rozbudowa sali gimnastycznej
- ⤴ Chodniki, ścieżki rowerowe

- ⤴ Dofinansowanie zakupu kolektorów słonecznych lub pompy ciepła do C.W.U., termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, dofinansowanie różnych organizacji, stowarzyszeń, dofinansowanie imprez, wydarzeń dla dzieci i młodzieży
- ⤴ Drogi, place zabaw, rozwój imprez i festynów, chodniki
- ⤴ Działania skierowane do seniorów, budowa ścieżek rowerowych
- ⤴ Edukacja, edukacja przedszkolna, organizacja szkoleń, modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, inwestycje w infrastrukturę drogową,
- ⤴ Energia odnawialna, sieć kanalizacyjna, szkolnictwo
- ⤴ Gospodarka wodno-kanalizacyjna, infrastruktura drogowa w sołectwach, integracja mieszkańców, aktywizacja seniorów, dzieci i młodzieży, poprawa rynku pracy w gminie
- ⤴ Infrastruktura drogowa, park rekreacji, gospodarka wodno-ściekowa, organizacja imprez integracyjno-sportowych, oświetlenie miejscowości
- ⤴ Inicjatywy młodzieżowe, poszerzenie oferty kulturalnej, inwestycje drogowe, wsparcie inwestycji w energię odnawialną, ścieżki rowerowe
- ⤴ Inkubator przedsiębiorczości, ośrodek terapii zajęciowej
- ⤴ Inwestycje w infrastrukturę drogową, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój sieci szlaków pieszych i rowerowych, rozwój edukacji przedszkolnej, inwestycje w świetlice wiejskie
- ⤴ Ochrona zdrowia, rynek pracy, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne, ochrona środowiska
- ⤴ Opieka terapeutyczna, pedagogiczna, psychologiczna, edukacja najmłodszych, bezpieczeństwo w soboty i niedziele, kultura na co dzień, zabawa, nauka, praca dla siebie i innych
- ⤴ Oświetlenie miejscowości, budowa ścieżki rowerowej, rozwój i tworzenie większego rynku pracy
- ⤴ Oświetlenie mniejszych miejscowości w gminie Unisław, sport (np. szkołka piłkarska), budowa ścieżek rowerowych, remont dróg polnych w miejscowościach Bruki Unisławskie, Błoto, Kokocko, Gołoty, Głazewo, Stablewice
- ⤴ Place zabaw, promocja gminy, ścieżki rowerowe, rozwój agroturystyki, promocja lokalnych twórców
- ⤴ Place zabaw, ścieżki rowerowe, obiekty sportowe, promowanie produktów lokalnych, wypożyczalnia sprzętu sportowego
- ⤴ Podtrzymywanie lokalnych tradycji, produkt lokalny i media lokalne, tworzenie nowych miejsc pracy, promocja lokalnych twórców, wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- ⤴ Pomoc samotnym matkom, działania aktywizujące seniorów, inicjatywy dla dzieci i młodzieży, organizacja szkoleń i warsztatów, remonty i renowacje zabytków
- ⤴ Poprawa bazy edukacyjnej, upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych
- ⤴ Poprawa estetyki miejsc publicznych, publikacje informacyjno-promocyjne, działania aktywizujące seniorów, promocja lokalnych twórców, wsparcie działalności artystycznej
- ⤴ Poprawa estetyki miejscowości, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój bazy edukacyjnej, rozwój energii odnawialnej, wsparcie lokalnych przedsiębiorców
- ⤴ Poprawa jakości dróg, warsztaty aktywizujące seniorów, zajęcia pozaszkolne dla dzieci, rozwój obiektów sportowych

- ✧ Poprawa warunków lokalowych szkół i przedszkoli, promocja działań proekologicznych, szkolenia i warsztaty podnoszące umiejętności niezbędne na rynku pracy, aktywizacja seniorów, rozbudowa infrastruktury sportowej
- ✧ Produkt lokalny, marka lokalna, inicjatywy dla dzieci i młodzieży, tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie organizacji pozarządowych
- ✧ Projekt związany z integracją społeczną, rozwój miejscowości
- ✧ Projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży, modernizacja obiektów sportowych, aktywizacja seniorów, profilaktyka zdrowotna, zapobieganie bezrobociu
- ✧ Promocja lokalnych twórców, rozwój i budowa ścieżek rowerowych, rozwój agroturystyki
- ✧ Przedłużenie chodnika do Kosowizny
- ✧ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury, poznawanie kultury i tradycji regionu, wspieranie dzieci z niepełnych rodzin, rozwijanie zdolności plastyczno-muzycznych w wieku przedszkolnym, rozwijanie bazy turystycznej
- ✧ Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- ✧ Rozbudowa ścieżek rowerowych, budowa chodników, poprawa życia i aktywacji kulturalnych dla seniorów, rozbudowa sieci kanalizacyjnej, tworzenie nowych miejsc pracy
- ✧ Rozbudowa wodociągów oraz kanalizacji, budowa ścieżek rowerowych, gazyfikacja terenu gminy
- ✧ Rozwinięcie działalności Zakola Dolnej Wisły, sport, ochrona środowiska, ochrona zdrowia: wyposażenie Ośrodków Zdrowia; nowoczesny sprzęt
- ✧ Rozwój ścieżek rowerowych, inicjatywy dla dzieci i młodzieży, tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie pozarządowych instytucji
- ✧ Rozwój ścieżek rowerowych, promocja ekonomii społecznej, działania skierowane do seniorów, aktywizacja świetlic wiejskich, budowa sieci wodno-kanalizacyjnej
- ✧ Rozwój ścieżek rowerowych, rozwój sieci szlaków pieszych, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej
- ✧ Rynek pracy, edukacja, przedszkola, kultura
- ✧ Rynek pracy, ochrona zdrowia, edukacja, bezpieczeństwo publiczne, festyny
- ✧ Sport, tworzenie nowych miejsc pracy
- ✧ Stworzenie miejsca na spędzanie wolnego czasu dla młodzieży, renowacja i budowa placów zabaw, tworzenie nowych miejsc pracy, organizacja miejsc spędzania wolnego czasu dla niepełnosprawnych, promocja gminy
- ✧ Szkolnictwo, sieć kanalizacyjna
- ✧ Ścieżki edukacyjno-turystyczne, międzygminne rozgrywki sportowe w sportach mniej popularnych
- ✧ Ścieżki rowerowe, chodniki
- ✧ Ścieżki rowerowe, chodniki, aktywizacja istniejących świetlic, działania aktywizujące seniorów, tworzenie nowych miejsc pracy
- ✧ Tworzenie miejsc pracy, wspieranie przedsiębiorców
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, chodniki i ścieżki rowerowe, budowa obiektów sportowych (basen), rozbudowa świetlic wiejskich
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, edukacja dotycząca skutków uzależnień i ich konsekwencji, projekty dotyczące praw przysługujących osobom niepełnosprawnym, inwestycje remontowe dróg gminy, działania proekologiczne

- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, estetyka miejscowości, kanalizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, inwestycje w świetlicę wiejską, budowa chodników i dróg
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje w infrastrukturę drogową, budowa i modernizacja obiektów sportowych, poprawa estetyki miejsc publicznych, inicjatywy dla dzieci i młodzieży
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje w infrastrukturę drogową, ochrona zabytków przyrodniczych, modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, podtrzymywanie lokalnych tradycji
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje w infrastrukturę drogową, wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje w siedzibę GOKiS
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, modernizacja i budowa sieci wodno-kanalizacyjnych, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, poprawa bazy edukacyjnej, poprawa infrastruktury drogowej, rozwój sieci szlaków pieszych, poprawa estetyki otoczenia
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, poprawa bazy edukacyjnej, zwiększenie zarobków, budowa placów zabaw, wyższy standard opieki medycznej
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, poprawa stanu dróg, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, infrastruktura do wytwarzania energii odnawialnej, budowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, przedszkole - żłobek, siłownia (otwarcie w gminie), basen
- ✧ Tworzenie nowych miejsc pracy, tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych wraz z otoczeniem, wspieranie klubów uczniowskich, tworzenie zajęć dodatkowych dla dzieci, wspieranie imprez edukacyjno-historycznych, wzmacnianie organizacji pozarządowych
- ✧ Utwardzanie dróg lokalnych, zakładanie baterii fotowoltaicznych, kanalizacja i oczyszczalnia ścieków, wspieranie jednostek OSP i Kół Gospodyń Wiejskich
- ✧ Winda sprawna przy SPZOZ, sprzęty rehabilitacyjne i diagnostyczne w SPZOZ, ocieplenie budynku, organizacja szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej dla mieszkańców gminy
- ✧ Wyposażenie szkół w nowoczesne sale dydaktyczne nowych technologii komputerowych, wsparcie mikroprzesiębiorstw w zakresie finansowania działalności, szkolenia w zakresie zmiany profilu zawodowego bezrobotnych, szkolenia w zakresie pozyskiwania środków unijnych, wsparcie w zakresie promocji regionu
- ✧ Zajęcia dla dzieci i młodzieży w świetlicach, sport i rekreacja, budowa chodników i ścieżek rowerowych, pomoc dla rodzin wielodzietnych i dzieci niepełnosprawnych, dożywanie dzieci w szkołach
- ✧ Zmniejszenie bezrobocia, renowacja i budowa placów zabaw, promocja gminy
- ✧ Zmniejszenie bezrobocia, tworzenie nowych miejsc pracy
- ✧ Zmniejszenie bezrobocia, wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, poprawa bazy edukacyjnej, inicjatywy dla dzieci i młodzieży, inicjatywy dla osób niepełnosprawnych i starszych

Załącznik 3: Transkrypcja odpowiedzi na pytanie o projekty, które nie powinny być wspierane ze środków unijnych

- ⌘ Budowa i modernizacja obiektów sportowych, tworzenie, remont, wyposażenie muzeów, izb pamięci
- ⌘ Dofinansowania dla osób prywatnych, które wcześniej już korzystały ze środków unijnych.
- ⌘ Działalność kulturalna, organizacja imprez i festynów, organizacja szkoleń i warsztatów, inwestycje w świetlice wiejskie, promocja turystyczna obszaru, działa proekologiczne
- ⌘ Działania proekologiczne
- ⌘ Imprezy plenerowe, kursy zawodowe bez możliwości odbycia praktyk, inwestycje bez zabezpieczenia możliwości działania obiektu dofinansowanego
- ⌘ Inicjatywy dla dzieci i młodzieży, rozwój usług turystycznych, upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych
- ⌘ Inwestycje w świetlice wiejskie
- ⌘ Kampanie informacyjne
- ⌘ Kampanie promocyjne i szkolenia, organizacja pikników i festynów
- ⌘ Obiekty sportowe
- ⌘ Objęcie projektem miejscowe oczko wodne, budowa infrastruktury, kwiaty, ławki, magazynek, ścieżki, alejki itp..
- ⌘ Organizacja festynów
- ⌘ Organizacja festynów i imprez kulturalnych
- ⌘ Organizacja imprez i festynów
- ⌘ Organizacja imprez i festynów, inwestycje w świetlice wiejskie, promocja i rozwój infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej
- ⌘ Organizacja imprez, promocje
- ⌘ Organizacja niektórych szkoleń
- ⌘ Place zabaw
- ⌘ Projekty nieprzyczyniające się do rozwoju lokalnych inicjatyw, niemające długotrwałych rezultatów
- ⌘ Projekty nieprzynoszące długofalowych efektów, projekty służące pojedynczym osobom, projekty związane z promocją
- ⌘ Projekty, które nie tworzą miejsc pracy
- ⌘ Promocja i rozwój infrastruktury do wytwarzania energii odnawialnej
- ⌘ Publikacje informacyjno-promocyjne, rozwój edukacji przedszkolnej, organizacja imprez i festynów
- ⌘ Szkolenia
- ⌘ Takie, które nie będą zwiększały wartości dodatniej
- ⌘ Takie, które nie przynoszą korzyści mieszkańcom i gminie
- ⌘ Takie, które wzbogacają bogatych ludzi
- ⌘ Upamiętnianie ważnych wydarzeń historycznych
- ⌘ Uruchomienie wypożyczalni sprzętu sportowego
- ⌘ Wspieranie działalności artystycznej
- ⌘ Wydarzenia historyczne
- ⌘ Zakup sprzętu, maszyn